

[Afghanistan Digital Library](#)

adl0275

<http://hdl.handle.net/2333.1/4tmpg4n7>

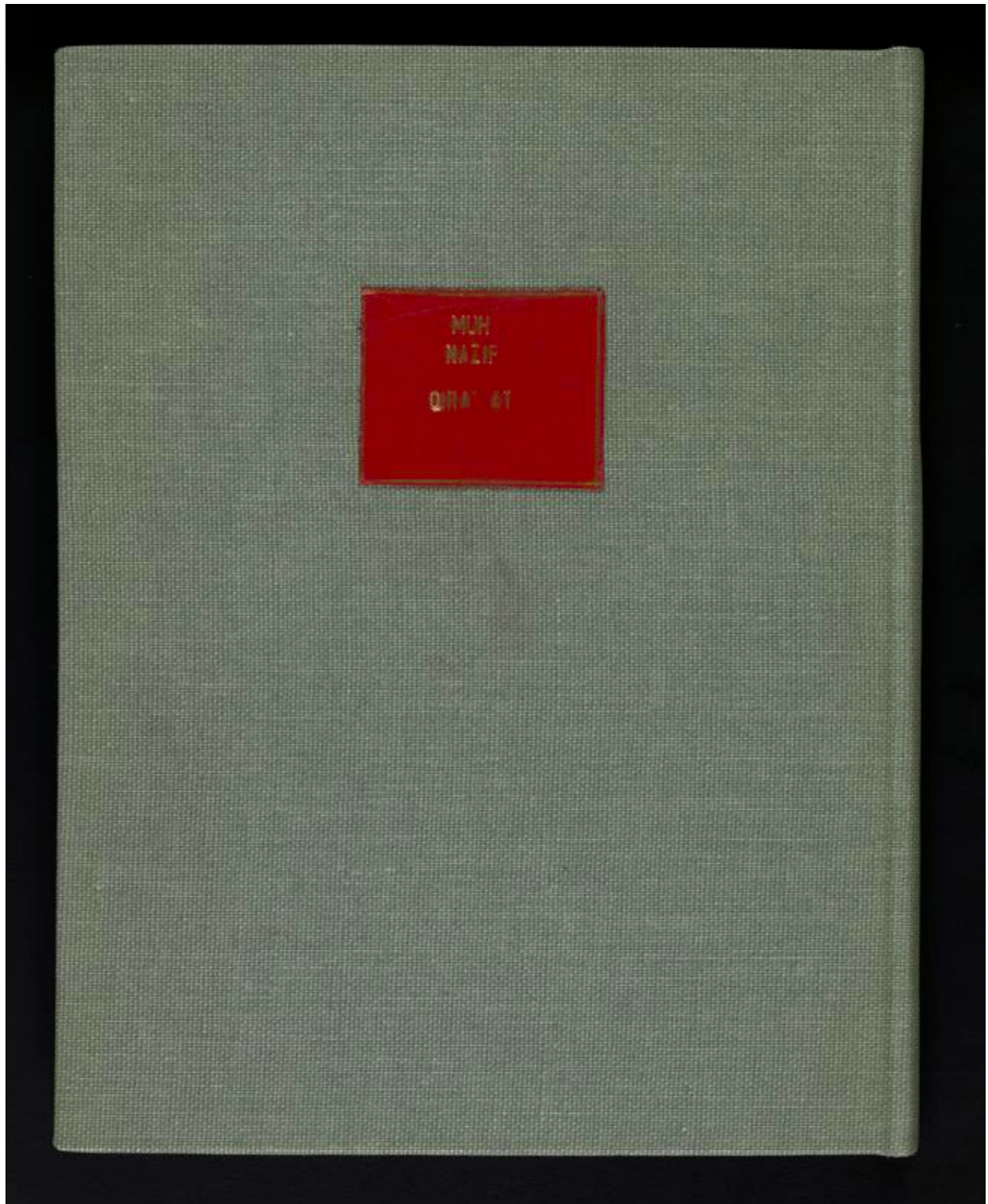

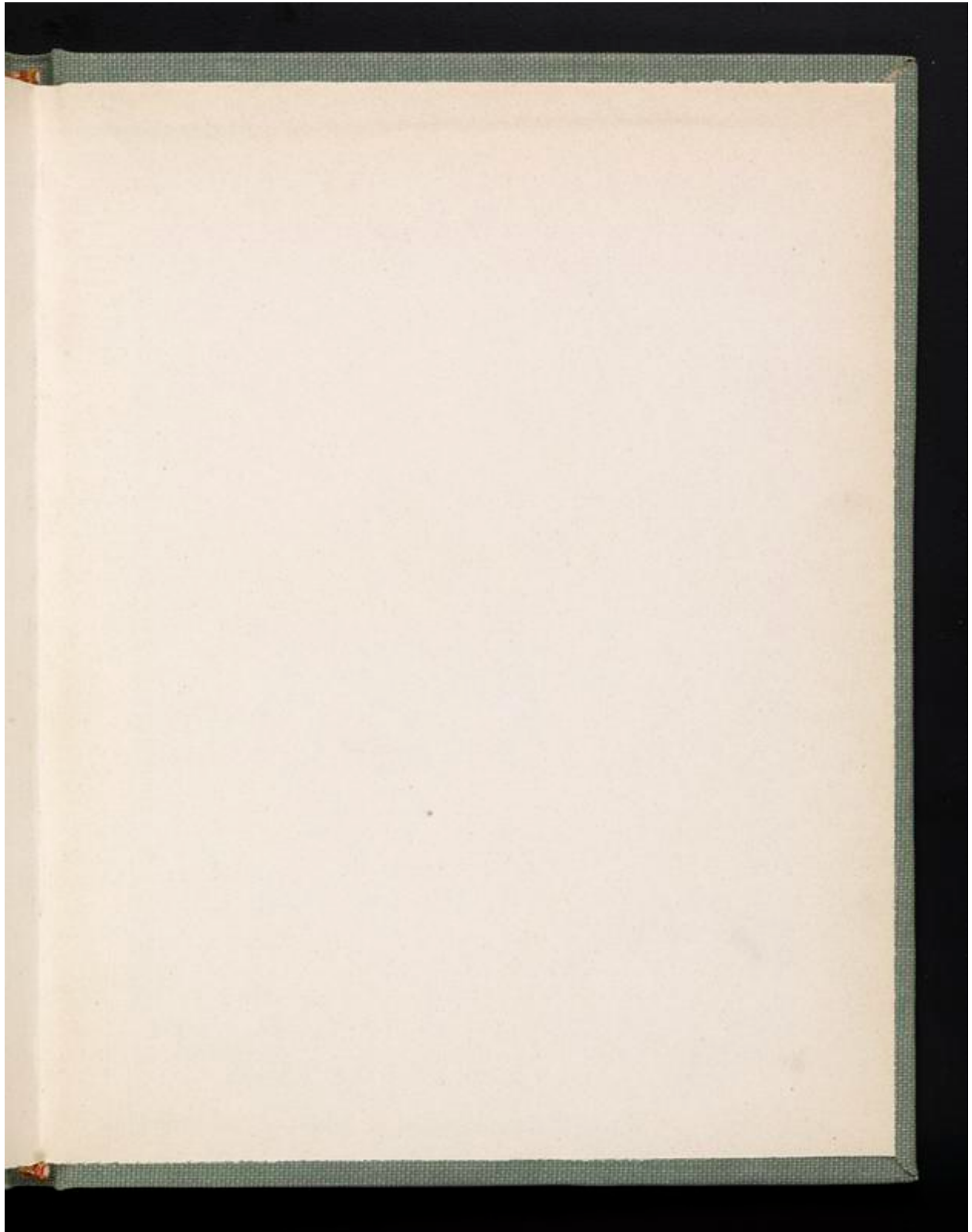
This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (<http://afghanistandl.nyu.edu/>). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser.

When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

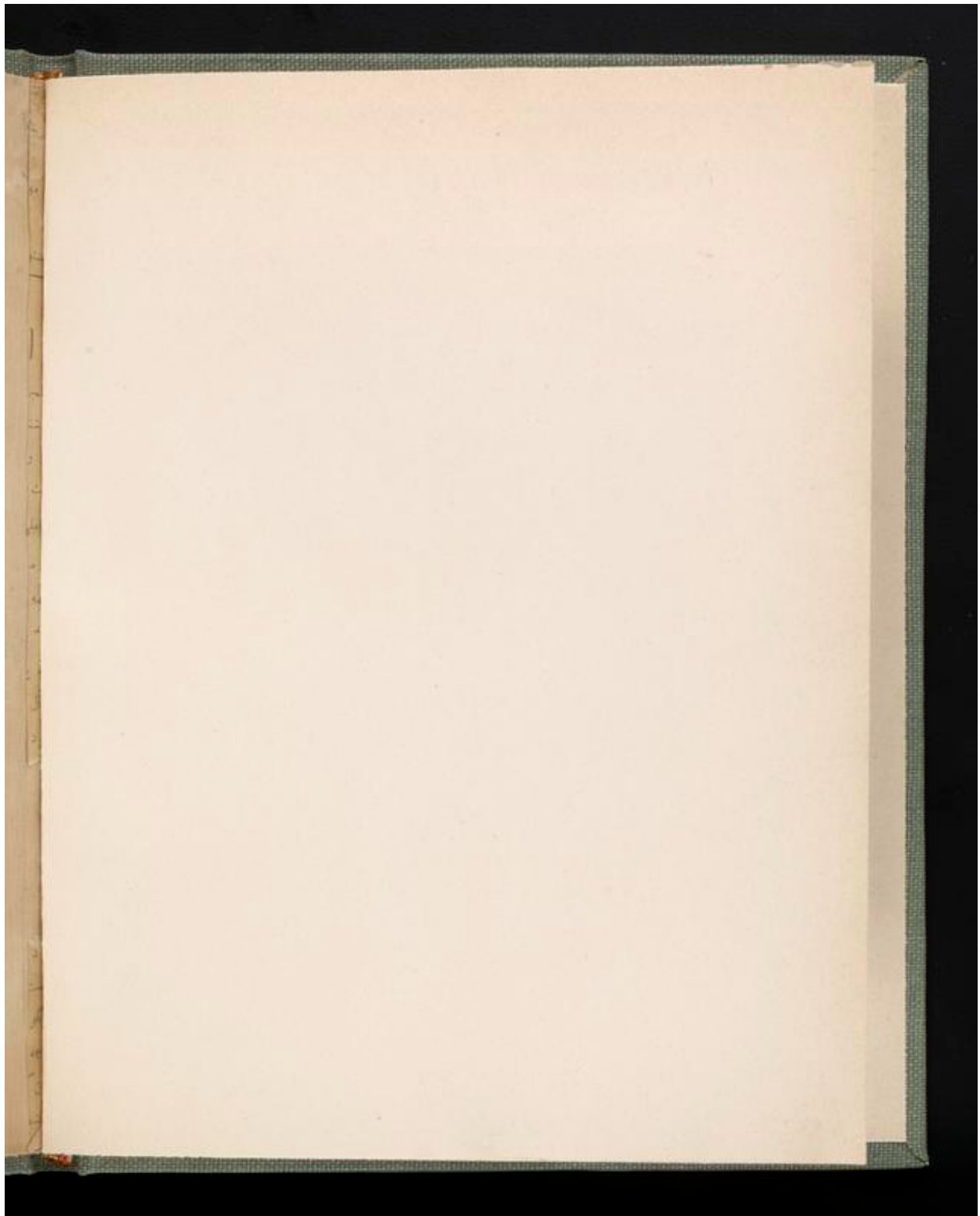

Mohammad Najif

- gerā'at [Le jabāh-e forki]

1336 | 1917-18

کتابخانه

عدد

۱۶

عدد

۱۶

مکتبہ

(سلسلہ تالیفات مدرسہ مبارکہ حبیبیہ)

قرائت

اثر

(محمد اظیف)

معلم ترکی مدرسہ مبارکہ حبیبیہ و حربیہ سراجیہ

از طرف انظار تالیف معارف برای

مکاتب ملکی و عسکری دولت

علیہ (افغانستان) منظور

و مقرر گردید.

کتابخانه

(در مطبعہ مبارکہ عنایت) بزیور طبع آراسته گردید

سنہ ۱۳۳۶

(۵۰۰)

طبع اول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تمهید

حمد خدای را که امروز بسایه صرفا نوايه پادشاه محبوب القلوب دل
آگاه ترقيخواه، مرآتین اعالي حضرت (سراج الملة والدين) روحنا
فدام ونظارت تمدن بشارت شهزاده اعظم جناب (معين السلطنة) صاحب
افخم، آفتاب درخشان علم و عرفان، رافق (افغانستان) تافته، این است
که: مدارس مهمه ومکاتب مفیده هر گوشه وکنار دارالسلطنة عليه
تأسيس یافته اولاد وطن زهت مسکن افغان سرکرم درس علوم وفنون
جدیده وشیرین زبان تعلم وتکلم السنة عديده می باشند.
این بنده عاجز که در مدرسه مبارک حبيبیه وحرية سراجيه بتعليم زبان
ترکی عثمانی موظف و مأمورم رساله از بهر قرائت زبان ترکی برای تعليم
طلباى مدارس مذکوره با اجازت انجمن معارف ترتيب دادم. امید که
طلباى دانش فرجام وسائر ترکی خوانان کرام از قرائت این رساله استفاده
وبهره حاصل نمایند.

ومن الله التوفيق

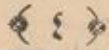
(محمد نظيف)

وطن بابامزك طوپرا غيدر . هر كوشه سنده بر شهيد يانار . وطنمزك
 بويوك و بك كينشدر . وطنمزك يشيل قيرلري ، زمردكي طاغلري ، بالطه
 كيرماش اورمانلري ، طاتلي صولري و بك بويوك شهر و قصبه لري واردر .
 ايسته بوتون افغانلر بو وطنده اوت بو وطن . مقدسه طوغار ، بويور ،
 ياشار . هر افغانلي وطني سوه ر ، وطني سوميان آلچقدر . وطنمزم جانم
 دره ، وطن ايجون جانمزي باغشلا دره . وطنمزي ، بادشاهمز محافظه ايد بويور . او
 نك ايجون ياد شاهمز اقدمز حضرتلري ، جان و كوكلدن سوه رز .

مکتب

مکتب بنم ايكنجي اومدر . مکتبک قپوسندن کيرديکم زمان خواجه
 افندي بي سلاملارم والي اوپر صوکره برينه اوطورورم . چانطه مي آچار
 کتابلرمي چيقاربرم ، کچمش درسلرمي مطالعه ايدرم . صوکره معلم افندي
 درس ويررکن کوز بله دقت ايدرم . مذاکره لرده صنف ارقداشلرمله
 چاليشرم . اگلامديقم شيلري ارقداشلرمدن اوکره نورم . معلم افندي بندن
 صوره جق ديه کندمي حاضر لارم . کوزل جواب ويز رسم مکافات
 قزاندنيرم .

﴿ دعا ﴾

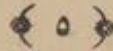
يارب ! سندن ذهن آچي قلبي ايسترم . چونڪا اوقوبه جفم . چاليدنه جفم .
 يوسورتله خواجه لرمك حسن رضا ليني تحصيل ايدنه جكم . اي جناب كبريا!
 ايشيد بوروا گلابورم كه سن اوسلوو چالشقان چو جقلري پك سويورمك .
 ايسته بن ده، چوق چاليشيورم . انامي ، بابامي ، مکتبمي ، كتابلرمي جانمن
 زياده سوييورم ودا غاسني دوشو نيورم .
 يارب ! بني موفق ايت . زيرا بادشاهمه ، وطنمه ، ملتمه صداقتله خدمت
 ايتمك ايسترم .

﴿ كتاب ﴾

احمد بش ياشنده ايدى . هروقت والده سنه (آتسه بكاير حكايه سويله)
 ديردى . والده سى ده كتابي آچه رق احمد طاتلى طاتلى اوقوبوب اكللا
 تيردى . بركون احمد والده سنه كتابلر ك ايچنده كى حكايه لري اكللامق
 ايچون نه يامليدر ؟ ديدى .
 والده سى ده جواباً — (چو جفم اوقوبه بي اوكر غليدر) ديدى .

§ كوچوك برمكتيلينك كوني §

صبا حلين ايركن قالقارم ايدست الوب نمازى قىلارم . صوكره ، قوندره .
 لرمي تميزلره قسمي فير چالار ، صاچلرمي طارارم . چه كينيرم ، صباحلين ييه
 جكمي برطوغري ، مکتبه كيدرم ، مکتبه اوقورويازار ، حساب درسى ييارم
 بعده ، اوكلنه قدر چاليشيرم صوكره اوكله طعمامى ايدرم ، اوكله دن صوكره

اوقونه جق درسی ده اوقورم . بر ساعت قدر مشق ایله وقتیمی کچر برم .
ایکندی وقتی اولدی می ؟ مکتبیدن چیقار طوغش وجه اومه کلیرم اوده یارم
ساعت قدر استراحت ابتدا کد نصکره اوطه مه چکیلرم . اوکونده اوقو دینم
درسلی . طالع ایدم . اقسام اولونجه یکمی بک بابامله بر سفره ده برم
بر یارچه استراحت ایدم رک تکرار اوطه . کب و ب اوقو دینم درسلی
کندی کندیمه تکرار لارم . صوکره کجه لکمی کینوب قاربوله . یاتارم .

عقللی چو جق

صبا حلبین بک ابرکن قارقارم یونکچون وجودم بک صاغلامدر .
خروسلرک اوتوشندن صباح اولد یغنی اکلار همان تیاقدن فیرلارم .
تریکلرمی کیر برقیقه ایچنده قالمش بولورم .
نچره به قوشا پردی فی قالدیررم . گولک یوز بنگ ماویلیگی ، کونشک
طوغوشی هوانک ائی اوله جغنی بیلیررم .
هان ، و صلفه یاناشه رق فورچما بیلدیشلرمی ، بول صوابله ال و یوزیمی یقارم
صاچارمی طارارم . ابدست آله رقه صباح نمازین قیلارم .
صکره البسمی فیرچه لار قوندیره لرمک توزینی آلیر همان کیزم .
بدرم نماز دن صکره باغچه به ابنوب کزینور ، همان یاناشه یاقلاشه رق : بابا جغم . سا
عد . ایدر سه گز بر ابر کزینم . مکتبه کینمک ایچون دها ایکی ساعت وقیم وارد برم .
بدرم ابرکن قالدیغمدن بک ممنون اولور . صبا حک طاتلی سربیلکله رنده
قوشلر اوترکن بزبابا اوغل یان یانه باغچه بی باشند باشه طولاشرز . و تازه هواندن
مستفید اولورز .

وطن پرور چو جق

وطنی سوه نه وطن پرور دیر لر ، احمد بک کوجوک بر چو جقدی . برکون

عمار به اولمشدی. دشمن حدود داری آشاق طویر انغمزی چکنه مشدی. فقط.
 بوتون کو بیلر امداده یتیشن عسکر له بر اوردوشنه قارشو طور. شار دی. ایکی
 ساعت قدر دوشنه بوغاز بوغاز غ. فالتش لردی. بو ائنده احمدک باباسی شهید
 اولمشدی. لکن کو چوکه احمد همان باباسنگ سلاحنی اله رقی بر کیم به برشی سو
 یلبه میه رک غوغایه قارشو مشدی. فقط کو چوکه احمد باباسی کبی شهید اولمشدی.
 محاربه دن سوکرمه عسکر احمدک جنازه سنی باباسنگ یاننده بولد قاری
 زمان شاشیر مشر و اغلاش مشر. بوشانلی وطن پرور چه چنه بک آجیم مشر
 بو ائنده قوماندانک امر یله احمدک جنازه سی افغانستان باراغنه صار بیدی و
 کو کسته ده بر نشان طاقیله رقی مزاره کتور لیدی کو چوکه احمدک جنازه سی آرقه
 سندن بیگلر چه عسکر، بیگلر چه اهالی واردی هر کس بر برینه (شانلی چو
 جق) آم بزد بوشرفه نائل اوله بیلسه کنه موطلو دیور لردی.

❦ ذکی چو جق ❦

بر کون کویلی بر چو جق، کئدن درت بش یاش بویوک بر برادر یله برا
 بر مکتبه کیدیوردی مکتب بر از اوزاق ایدی. بر آره لقی چو جق برادر یسنگ
 بوبنه صار یله رقی — جانم، قار داشم! بو کون مکتبه کتمیه لمده شور اچقده
 کولک کئارنده اویسنا به لم، وقتمیزی کچیرم دیه یالوار مغه باشلادی. برادری
 قاشلر نی چاتهرق:

یوق: مکتبه گیتا، ک اوله ماز: خایا لازلق لازم دکل: هایدی بقالم! بو
 رو! دیدی. بر آزد هایدور و دیلر بو ائنده بر بال آرسنگ چپچکدن چپچک او
 جمقده اولدیغنی کورمجه ایجی چکه رک، آم نه اولوردی بنده آری اولیدم!
 نه مکتبه اولوردی. نه ده بر ایشم! دیدی.
 برادری! — وای سن! آری نی کئدک کبی تنبل بر مخلوقی صانیور سنگ؟

یدی کمز بالی کیملر یاپور؟ - بونلر چبچکلر دن بال طو بالارلر، بال مومی یاپارلر.
 قووانلر دیزرلر، قیشین ییه چکلر نی یازدن حاضر لارلر جوابی و برر
 بر آژدها گیتدی لر، آغزینیه چور چوب آلمش بر قوش کوردیلر، چو جق
 برادرینه دیدیکه: - باقی، ایشته قوشك هیچ برایشی یوق، بن آنک یرنده اولسه
 بوتون کون ایستدیکیم بره کیده را کلیم، دیدی.
 برادر، قوشلر دنلما بر دن چور چوب طو پلامه، بونکله یووا یاپمغه
 یاورولر نی بسلمهک مجبور اولد قلی نی سوبلیه رک آنلر گده کند یلرینه کوره
 ایشلری اولد یغنی اکلادی.

برازدها اوتده، بول اوزرنده یاتمش بر کوپک کوردیلر، چو جق:
 آرقق کوپکک ده ایشی یوق قدر یا! دیدی.
 لکن او آنده ایشیدیلن بر ایشاق اوزرینه کوپکک برنده صجر ایوب بر ازاوته
 ده چوبانلری یانندا اولد یغنی حالده اوتلامقده بولنان قوبونلر بکچیلک اید یوردی.
 ذکی چو جق بونک ده ایش صا حبی اولد یغنی اکلایوب سکوت ایدرو
 دوشنمهک باشلار.

دوشوندیکی شوایدی که: دنیاده آری اولسون، قوش اولسون، کوپک
 اولسون، حاصلی هانکی مخلوق اولورسه اولسون مطلقا برایش ایله مشغول
 اوله جق، او، ایشی کور مکله بشایه جق. بونک اوزرینه برادرینه دیدیکه:
 قارداشم! طارله، شقاویدیم. هیچ بن مکتبه کیتمز مییم؟ هر کسک
 حتی حیوانلرک بیلر برایشی، بروظیفه سی وار. بنم وظیفه ده مکتبه کیتمکدر.
 بویوک قرده شی اکیلوب ایکی بناغنی اوپدی. صوکره آفرین، قرداشم
 ایشته بویله اولمی! دیدی. ایکی قرداش کوله اوینایه بوللرینه دوام ایستدیلر

د فینه

يو چه جقار كې باباسى اختيار بر چغتجى ايدى بر كون خسته لندى . اولوم
دوشكته ياندى . چو جقارى يانه جاغىروب ديدىكا :
اولادم ! بزم تار لانگ بر كوشه - سنده قېمتلى برد فینه واردر ، لکن نره ده
اولدينى - سويلم . بن اولد كد نصكر . وقت غائب اتمك سز بن تار لايه كيدىكز ، هر
يرينى دونه قاز كز ، بله يكز ، چاباليكز ، تا كه د فینه بى بوله سكر . بواويله د فینه
در كه عالمه مزى يوزلر چه سته اداره ايدر . اجداد مزدن بزم ميراث قالان
بوتار لايى صا تميكز صا تارسه كز هم اجداد مزك وصيتلى بى يوز مش وهم ده
د فینه بى الدن چيقار مش اولور - سكر . ديه نصيحتده بولندى . بر ساعت صوكره
چغتجى وفات ايدى . اوچكون صوكر . چو جقار همان تار لايه قوشديلىر .
هر طرفى قازديلىر . حيقا كه د فینه دن نشان بوله مديلىر .

تار لاهپ چاپالاندى . چو جقار ، امكلى بنگ بوشه كېتمه - سنى آرزو اتمد
كارندن بغدادى سربديلىر . وقت كلى . اكنيلر كاله ايردى . تارلا ، جوازده
كى تار لالرك هيسندن محصولدار اولدى .

محمود لار بچلدى ، خرمن دوكلدى چيقار يان بغداديلر صا تلمه به باشلاندى
چو جقار بك چوق كار ايتديلىر .

ايرتسى سته ده بوضورتله حركت ايتديلىر . مرور زمان ايله اكلاديلر
كه مگر بدر لرينك قېمتلى د فینه ديدىكشى (چالشحق) دن عبارت ايمش

خر سزلق

محمود افندي بنگ قلمى غائب اولمش ، عجبازده دوشوردهش ؟ باقكر نقدر
محزون او طور بدور ؟ چونكه وظيفه - سنى يازه حق بشقه قلمى ده يوقش .

— محمود افندي بنگ قلمى بن آلم ، ايكي - سوز يازه جقدم ، ايسته يازدم اليكز

﴿ ٩ ﴾

— باقگر محمود افندی تقدیر سندی، بوزی کولمک باشلادی .
چو جقلر! برشی بولدیغکز زمان آتی صافلامایگز . زیرا اوسزك مالکیز
دکدر . اوشیللی غائب ایدن البته آزار .

سزك ائک زیاده سؤدیغکز برشی غائب اولسه آتی آرمز میسکز؟ یا بوله
من سه گرانک ایچ، ن آجپاز، بسکز؟ آجر سکز دکلمی؟
ایسته سزك بولدیغکز شیئی، غائب ایدن ده سزك کی آوار، بوله ماز سه آجیر
محزون اولور . اکر بولدیغکز شیئی، صاحبنه ویرمن سه گز سه (خر سز) دیر لر
«خر سز» دیمک، ناموس سز دیمک . باقگر سزه بر حکایه سویلیه یم :

..

برکون عبد الله .

— بولدم آننه جکم! بولد . ، آرتق زنگین اولدق . ديه قوشه ، قوشه
کلدی آننه سنگ بویتنه صارلدی .
آننه سی نه بولدیغنی صور دی . عبد الله، جیبندن بر کیسه چبقارته رق
آننه سنه کوسروب دیدیک : آلتون طولور بر کیسه !
آننه سی نصل بولدیغنی صور دی :

— سواقده اوینارکن بری کچبور دی، جیبندن بوکیسه ییچ دوشور دی
اوراده کیسه یوق ایدی . همان بن آلوب قوشه قوشه کیتردم .
— دیمک سنی کیسه گورمدی ؟

— خیر کیسه گورمدی .
— سنگ بوکیسه بی آلدیغنی کیسه گورمدیسه وجرا ننگ ده طویمدی؟
وجدا ننگ سکا آلدیغک کیسه طولوسی آلتون ، سنگ مالک دکدر : آتی
صاحبنه ویرمن برخر سز اولدک ، دیمبور می ؟
عبد الله اوکنه باقدی . آننه سی دیدیک :

(۱۰)

— سن ظن اید بورسنگ که بز آلتون ایله زنگین اولور ز . حالبو که بز او قدر
 فنا آد بوردن اولور ز که کیمسه نک یوزینه باقه مایز . چونکه بشقه سنگ
 مالنی آلد یغمز ایچون ناموسمزی غائب ایتمش اولور ز . بز ناموسمزی غائب
 ایتمک ایچون ، شمعی آلتون کیسه سنی صاحبنه ویر . هایدی اجابوق کیت!
 عبدالله هان قالقرب آتیه سنگ بوینه صاریله رق :
 آتیه جکم شمعی آکلادم ؛ ناموس او قدر قیمتی برشیدر که آلتونلره
 بیله آتماز .

❦ یالا نجینگ ❦

کویک چوبانی طاغده قویونلری او تانیرکن قوردوار ، قوردوارده
 باغردی کوییلر همان قویونلرک اولدینی طرفه قوشدیلر .
 چوبان بونلری گورونجه کولکه باشلا دی (یالان سويلدم) دیدی کوییلر
 تکرار و نوب کوبه کلدیلر . ارادن بر آز وقت صوکره چوبان بنه (قوردوار) ده
 باغردی . قه باشلا دی . کوییلر قوشدیلر ، یالان اولدینی تکرار گوردیلر ، دونوب
 کوبه کلدیلر .
 برایی کون صوکره قویونلره حیحا قوردکلش ایدی .
 چوبان بنه (قوردوار) ده باغردی . کوییلر ، ایشیدیلر ایسه ده
 یالاندر ده کتمیدیلر .
 قورد دخی سورسنگ اک کوزل قویونلری بار چالادی .
 چو جو قلا برسنگ آدی یالا نجینگه چیتدی می طوغری ده سويلسه آر
 تق کیمسه ایتماز . (یالا نجینگ اوئی یاغش ده کیمسه ایتماش) دیرلر .
 صادقین یالان سويلمیکر ، جناب الله یالان سويلیلری سومن .

زنگین

نانکور لک

نانکور لر کندیلرینه ایدیلن ایملکی واکا قارشو فئالق ایدنلردر . بویه
انسانلر اخلاق سز آدملردر . نانکور لرک صوکی سفالندر .
چو جقلر ! نانکور اولیه لم ، بزه ایدیلن ایملکلره ایملکله قارشولق ایده لم .

قارنجیه — کوکر جین

بوکوزل حکایه در ایجه دیکلیک .
برکون قارنجیه نک بری صویه دوشمش بوزه بوزه کنار . کینتمک قوکی
یشمبور دی . صوایچک ایچون اور ایه کلن بر کوکر جین ، قارنجیه نک بوغولمقد
اولد یغنی کوردی . غاغاسیله بر ، ایکی کوچوک جالی بارچه سی آلوب یواشجه صو
یک اوزرینه قارنجیه نک یاسنه بر اقدی قارنجیه همان جالی بارچه سنک اوزرینه
چیقدی ، کوکر جین ده اوچوب اور ادکی آغاچک بر نیک تیه سنه قوندی .
قارنجیه . قور تولمشدی .
اوارالق اور ایه بر آوجی کادی ، آغاچده کی کوکر جینی کورونجه ، همان
تفنکی کوکر جینه چویردی .
قارنجیه بوتلمک یی کورونجه اونلرک اراسندن اوچینک آیاغنی صوقدی
آوجی ایاغنک آجیسیله همان آیاغنه باقدی ؛ اوزمان کوکر جین ده اوچدی ،
قور تولدی —

بو حکایه دن نه اکللا دیکز باقه یم !

کوکر جین قارنجیه یی بوغولمقدن قور تاردیغی ایچون قارنجیه ده آتی اوچینک
تفنکندن قور تاردی .
بشقه لرندن کوردیکی ایملک قارشو ایملک ایدنلر مسعود اولورلر .
اک کوچوکلره بیله ایملک ایتلیدر . زیرا آنلرده کندی قدر تاری
بندیکی قدر بزه ایملک ایدرلر .

﴿ اوقوبوب یازمه نه ایشه یازار ﴾

اولاد لرم ۱

سز اوقوبوب سکر، یازبور سکر، در سگری اینی بیلد یکر وقت مکافان
قزانیور سکر.

اوقوبوب یازمه نه ایشه یازار سزه اگلا ده یم :

اوقوبوب یازان آدملر، باغچه ده کی یمش وین اغا جلره بکر، یمش
وین اغا جلره باغچه انلر خدمت ایدر، صولار، باقار، قوری دالار بی آیقلاز.
اوقور یازار آدملر ده هر کس بویله اعتبار ایدر .

باغچه ده میوه ویر میان اغا جلر ده واردر، باغچه انلر، آنلر هیچ باقازلر.
قیش کلانجه او اغا جلری کو کندن کسوب اودون یا پارلر .

اوقومق یازمق بیلمیان آدملر ده یمشی اولمیان اغا جلر کی در
اوقوبوب، یازان آدملر هیچ کور مدیکی، بیلمد یکی آدملرله کوریشیر، آنلرله
قونوشیر - نصال قونوشیر می دیدیکر ؟

بشقه مملکتده بری بر مکتوب یازار سزه کونده ویر، سز ده اومکتوبی اوقور
سکر، او آدمک سولدکلر بی اگلار سکر؛ اومکتوبی اوقومق آتی یازان ایل
قونوشقدر اوقوبوب یازان آدملر دن بری سکر حکایه سی سولده یمده دیکبیکر
بر آدم زده بر یازی کور سه اوقومه سنی سوه بر یمش بر کون صو ایچمک ایچون
بر چشمه نک یاشه کیدر، چشمه نک اوستنده یازیلی بر طاش کور بر، او طاشده:
بو طاشک آرقه سنده یازیلی بر طاش وار آتی اوقوبوب انلر ممون اولورده یاز
لمش، بو آدم چشمه نک آرقه سنده کی طاشی بولور، اوقور؛ او طاشده یازلمش که:
«بو چشمه دن بر آز اونه ده یره کومولمش بر کوب طولوسی آلتون واردر؛
آتی آلوب چشمه نک تعمیر یست صرف ایت؛ از تانی سنگ اولسون»

﴿ ۱۳ ﴾

کیمله

او قویان آدم کجیچر اوراده آلتونی ردن چیقار بر سر، زنگین اولور .
اکراو آدم او قوقی یلمسه ایدی چشمه ننگ اوستنده اولان طاشده کی
یازی بی او قویه مزی دی او آلتو المردن ده خبری اولماز دی .
او قویوب یازمق انسا ننگ مسعود اولمسه یازار .

➤ بر اصرا بیتک فرستی . ➤

بر اصرا بی بر چولده طولاییر ایکن آتیزین ایکی کشی به تصادف ایدر ،
یانلرینه کیده رک دیر که :

— غالباً ، سزک غائب اولمش : دوه گروار .
— اوت ، صحیح ، بر دوه غائب ایتدک دیر لر .
— دوه گزک صاغ کوزی کور ، صول آیاغی طوبال ایدی ، دکلی ؟
— اوت او یله ایدی .

— بر طرئی بال ، بر طرئی ده بغدای یوکلو ، دکلیدی ؟
— اوت ، اوت تمام او یله ! دیتک اولیور که سن آنی کورده لی چوق وقت
اولماش . هم ده مادامک یوککک نه اولدیغه ، ایاغکک طوباللقنه ، کوز بیتک
کور لکنه وارغنجیه قدر دقت ایتمشک ، او حالده زده ، طلقا آنی بولور ، یاخود
کوسترسک .

— طوغریسنی ایسترمیسکین سزک دوه گزی کور مدم غائب اولدیغنی ده
شمدی سزدن خبر آلیورم .

بونک اوزرینه بوا یکی آدم اصرا بیتک یاقه سندن طوته رق حاکمک
حضورینه کنودییر . اوستی باشی ارانیلیر ، فقط هیچ برشی بولنه ماز ،
یالا نجلیق ، یاخود خرسزلق ایله اتهامنه سبب کافی اوله جق بر اماره ده کور یله من .

— حقمده بر سه ، ظنه دوشمیکر . بگا « ایا سی » دیر لر . یالکز لقله عمر

ل
ناگاه

کچر دیکم ایسسر بر چوله ده نظر ملا حظه به اله جق شیار بولورم . ایسته
 بر از اول چوله کیدر کن ما حینک الدن قاجش بردوه نک یاق ایزلی
 اوزرنده بور ومکده اولدیفنی اکلام ؛ چو نکینه اویولده اوایلردن بشقه
 انسان ایزینه دلالت اید جک هیچ بر علامت کورددم . سوکره حیوانک
 بر کوزی کور اولدیفنی اکلام . چو نک کچدیکی یولک یا لکزر بر طرفنده او
 تلابه رق اوزاده کی چنلری کسوب یش ایدی . دهاصوکره بر یاغنک طوبال
 اولدیفنی میدانه چیقاردم ، چو نک حیوانک درت یاغندن بری بالنسبه ده
 زیاده خقیف بر از حصوله کیتروش ایدی . آخرنده بر دیش اولدیفنه حکم
 ایتم ، چو نک اولادیفنی طرفی ایجه مسافه لرم قدر دقتله معاینه ایده رک
 آغزیاه ایسیردیفنی محاکک اوزنه برنده فضله بر چمن دیتی بولندیفنی کوروش
 ایتم ، دوم نک بوکنی تشکیل ایدن شیاره کلنجه : طوبراق اوزرنده طوب
 روب دیکنمکسز بن ذخیره طاشیان چالشقان قارنجه لری کورم رک بر طرفنده کی
 یوکک بغدادی اولدیفنی ، اونه به برویه کومه کومه طوبیلانان سینگلردن
 ده دیگر طرفنده کی یوکک بال اولدیفنی ادراک ایتم :

﴿ — ناموس وقناعت — ﴾

بر کون کباردن بر ذات بر شمندوفر استا سیوننه کلیر . شمندوفره کیرمه
 دن بر موزعدن او کونکی غزته لردن بر یله برده رساله آلیر . چیقار بر دوزعه
 بر چاریک مجیدیه ویرر آندنصکره برنجی . وقع یلیتینی آلیر . تمام شمندوفره بنه
 جکی بر صوره ده ارقه دن بری :

— افندی ! افندی حضرتلری : دیه باغیرا و ذات ده دوزن باقار که
 کندینی چاغیران . بر از اول غزته آلدیفنی موزع .

آدمجوزالنده طوتدینی بر عثمانلی آلتونی اوزاده رق •
 — افندی حضرتلری! دین-زبک بر چارک برینه بر لیرا و بر مشسکر!
 آلکز آلتو نکری! دیر •
 افندی بوکوچوک ناجرک بودرجه ناموسلی اولدیغنی کورونجه فوق الحد
 محضوظ اولدقدن بشقه جیندن رده بر مجیدیه چبقاره رق:
 — آل بونی سگا! ناموسکارا ولدینگ ایچون هدیه اوله رق و بر بوزم •
 آفرین! ممنون اولدم، انشاء الله دایما اوله اولورسک دیر •
 انسان ناموسلی اولمی. باشقه سنک غفلت و خطاسندن استفاده ایتماملی •

جسارت

بر جمعه کونی احمد قزقر اندشنی جامعدن کتر بیوردی • سو قانغک نهایتند
 کله کلرند دیز کینی قویارمش بر آنگ قوشدیغنی، آرقه سندن بر طاق ادمارک
 باغردقارینی کوردیلر احمد، قوروقدی، لکن، قیزقرداشنگ، کندیسندن
 ده ازیاده قوروقدیغنی آغلادیغنی ده کوردی بوئک اوزرینه:
 — قوروقه قرده شم، بن سنی جیگنتم دیدی، در حال قرده شنی برقا
 بوئک یا ننده طور دیرندی • کندیسسی ده انگ اوگنه کچوب طوردی •
 کندیلرینه کلن آنه آنده کی مندی صالادی • حیوان بولندن دوندی •
 هیچ ضرر ویریه رک کجی کیدی •
 کوچوک قیز، سونجندن باغرمغه باشلادی • احمد آنی قوجاقلادی •
 قور تولد قاری ایچون زیاده سو بیورلردی •
 احمد، کوچوک برارکک اولمشدی • زبراشمدیدن قرداشنی محافظه
 ایده بیلیمکه باشلا مشدی •

۱۶

قوشلار گن فاند سى

قوشلار ، بوو الرينى چاليلره ايلشمش قوزى تويلارى ، چالى چيرينى ، بوسون پارچه لريله يايارلر . باقىك ! دنياده ميج برشى غائب اولميور . قوشلار ياوردولرينى ، بوجك وقورد ايله بسلر .

اكر قوشلار اولسه بو جكار گن ، قوردلر گن ايدم جكلرى ضرورى بيلر . ميسكر ؟ آنلر ياغچه لر مزده نهدرا كين وارسه جمله سنى برلر ، خراب ايدر لرايدى . بونك ايجون قوشلارى اولدر . مك بوو الرينى خراب ايتك ايني دكلدر .

اختيارلره رعايت

خالده بكون اونيك قپوسى او كنده او طور مش رسملى بر كتاب او قوبوردى اورادن كچن برامض صاحلى بر اختيار ، الندن دككى دوشوردى . خالده در حال كتبانى بر اقدى ، قوشوب دككنكى آلدى . دكك بو بونندن بو بونك ايدى . بردن آلنجه اختيار و بردى . اختيار ، خالده ديديكه :
شكر ايدرم او غل ! سزى هر وقت بويله تربيه لى كورملى يم . كنديكردن بو بونك رعايت ايدگى كه سزه ده رعايت ايتسونلر .

اناو بابا

انسان بود بنيه نعل كلبه ؟

آج ، جيلاق ديل سويلمه دن ، كوز كورمكدن ، اياقلى حر كمتدن ، بين وجوده عارض اوله بيله جك هر در لوفتالنى دغه ، و هيچ دكلسه اندن توقى به چاره بوله بيلمكدن عاجز چوجنى بو خالده برافسه نه اولور ؟ اك چوق قرق سكر ساعت يشابه بيله رك تلف اولور

چو چوق برياشنه كلبه ، بيه عجزدن قور تيلورمى ؟ بالعكس ! اوبون او

بنا مق ، تحصیلہ باشلا مق ، چالشمق ، غیرت اقران ابلا کوز لجه کینوب قو
 شامق کبی بر طاقم احتیاجلره . مصادف اولور .
 چو جوق اون بش یاشنه کلیر . واقعا بویاشده بر در چه به قدر کندی کندی
 یاشابه یلمک اقتدارینی پیدا ایدرسه ده چو جوقلق ، نجر به - زلک سائقه لر به
 عجیز رقات دها آرنار لکن واجب الوجود حضرت تری چو جوغی انا ، بابا نامنده
 ایکی سر سینگ اللرینه بر اقدینی کبی هر بر سینگ قلبنده (شفقت) دینان بر حس علوی
 یار اشم اولدیغندن اگ اول (انا) قوللری اوزاده رق چو جوغی قوجاغنه الیر
 صوغور قدن محافظه ایچون بزله صارار ، آجلفنی ازاله ایچون مہ سنی آغزینہ
 ویرر بشکیه باتیرر (نئی) - بویله رک او بودر بر از صوگر . احتیاجی دها ای اکل
 یوب آرزوسنه دها ای خدمت ایدہ یلمک املیلہ لافردی او کر نکہ باشلار .
 کیفی برینہ کیترمک ایچون کوزل وفاخر لباسلر کیدیرر . حاصلی وجودینی ،
 راحتی یاور و جغنگ وجودی راحتی یولنه وقف ایدر . اونه طرفده (بابا) انا به
 یار دیم ایدر .

چو جوق بویودکجه بابا نک معاوتی ده بویوبور ، او کجه معاون ایکن صو
 گر . جامی اولور ، بوصفی الدقدنصکر . ایسه چو جغنگ حیانتہ کندی حیاتی
 قدر اہمیت ویرمک ، استقبالی دوشو نمک ، کندی کبی ، بلکہ کندندن دها
 لیاقتلی بر انسان ایتمک جالیشیر . حاصلی اوده : تفصیلی بیوجک بر کتاب یاز
 مہ احتیاج کوستره جک قدر - فدا کار لقلرا جرا سندن کری طور ماز
 ایشقه دنیا به فصل کلوب ، فصل بویودیکمزی فصل انسان اولمغه باشلاد
 یغمزی ، دوشونه جک اولور - مق والدہ لر مزہ پدر لر مزہ نہ قدر تشکرہ بور جلی
 اولدیغمزی کندیلرینہ نہ در چه اطاعتہ مجبور بواندیغمزی اگلارز .

فکری ده وجود کی بسلمیدر

صد قینک وجودی ضعیف یوزی صاب صاری ایدی هر کون بر کوشه به یوزیلور
اورادن قیلمد انماز، آزیز، یدیکگی ده شکرله کی شیار ایدی یونلرده وجودی
بسلمه من، انک ایچون صدق چلمیز قالدی، بیویه، مدی، اناسی، باباسی مراق
ابتدیلر، دو قنور کیتردیلر، دو قنور صدق بی کورونجه:

— او غلام بو حالک نه در! سن بویله می قاله جقسک! انسان شکرله بسلمه من
ای بیلی! ات صوبی، کولباسدی کی بسلمیجی شیلرله قارن طو یور ملی، ای برسه
ک قوشار اوینار سنک، هم ده بویله تویی دو کلس پلیج کی قالماز سنک صدق دو
قنورک سوزلرینی ایشدینجه اوتاندی، ات صوبی، کولباسدی یسنی یما، آجیق
هوانده اوتنه ده بریده قوشمه باشلادی.

در حال ساقلری قیزاردی، بویی اوزادی، قوتلی برچو جوق اولدی.
صدق بی مکتبه قوبدیلر، لکن قوتی، زیناسنیقده مہارتی اولدیغی حالده
در سده تہلک ایدردی، برکون خواجه سی صدق به طارلدی یدیکه:
— او غلام! سن قوتلی سنک، بیو کسک، پک کوزل، لکن دوشونمیسور
سنک، فکری ده وجود کی بسلمیدر، فکرده بویو ملی، قوتلی اولمی.
صدق خواجه سنک سوزلرینی دیگلدی، چالشدی، برقاج آی صوگره
برنجی اولدی.

دائما کولر یوزلی اولمی.

عارفه کوسبیجی، چاپوق یوز چو برنجی برقز ایدی، ازه جق مخالفت کور
سهر کوشه به چکبلر صورتی آصاردی.
بویوک فردہ شی مکتبه رسم اوکرنش ایدی: عارفہ بی بو حالدن واز
کچیرمک، اصلاح ایتک ایستدی، حتی برکون:

— عارفه ! یادیغم رسملردن ایکسینی سنکا کوستره بم می ؟ دیدی .
 قیز قوشدی . برادری ابتدا بر رسم کو - تردی که آغلامش صورتلی کو
 چک بر قیز - سعی ایدی .
 دود اقلری چرکین بر صورتده بوزلمش . آلتی بور وشعش قاشلری
 چانلمش ایدی . عارفه کورور کورمز کندی رسمی اولدیفنی طانییدی .
 افابیکسی او قدر مه ارتلی یامعشدی که عارفه دن ذره قدر فرقی بوق ایدی .
 قیز عادتلی اوزره آرقه سنی چوریدی .
 برادری الله بر رسم دها آله رق :
 — عارفه ! هله بورسمه باقی ، ظن ایدم که بک بکیز سنک دیدی .
 قیز ، ابتدا باحق ایستمدی . لکن مراق حسیله باقماق ده ایدم مدی باقدی .
 بونی کورونجه یوزی کولدی ؛ زیر رسم کولری بوزلی کی بر قیز چوجغی
 کویستربوردی . عارفه کندبنی ضبط ایدم مدی ؛ حق ؛ نه کوزل قیز ؛ لکن
 بوده بنم . دیدی .
 — اوت بوده سنک بوزینک کولدیگی ، کیمسه به کویسترم دیکلک زماننده
 کی رسمک . بوزک کولرسه عالم سنی - وه ر .

هندستان سرچه سی

بوغریب قوش بووه سنی اکی یوکسک افاجلر اوزرینه انشا ایدرا کر آفا
 جک داللری بر نهرویا کول اوزرینه طوغری صار قش ایسه کندیسه چون
 دها ابی در .

هندستان سرچه - سی بووه سنی چندن یابار ، قاش کی طوقویه رق بر شیشه
 پیچمنه قور ، باش اشاغی اولمق اوزره دالک اوزرینه آصار . بوندن بشقه ایچریسی
 متعدد اداره لره ، نقسمدر ، قوش آلت طرفنده در .
 اکی غریبی ، هندستان سرچه سنک بعض بوجکلری اولایوب صاری سا

﴿ ۲۰ ﴾

مور واسطہ سبلہ بووہ ننگ ایچ طرفندہ کی دیوارہ یابشدرو سیدر .
 تاریخ طبعی اربابندن بهضاری ، «ندستان قوشنگ بونلری یاورولرینه بدر
 مک ایچون اولادیفنه حمل ایدبورلر .

— ﴿ آی ، کونش —

— افندی بابا ! آی می بویوک کونشمی ؟
 — ایزلم ! کونش بویوکدر ، هم بک چوق بویوکدر . اما آیه نسبتله کونش
 بک اوزا قدر . آنکچون کوچک کبی کورینور .
 — عجبا آی کونشدن قدر ، کوچک ؟
 — آتیش ملیون دفعه کوچکدر . اوله حساب ایتیشلر .

(چو چوق کولهرک) او ! عقلمه صیغه جق درجه ده بر بویوک !
 دوشوند کچه حیرتدن کندیمی آله . بورم . او قدر بویوک بر کونش عاتبار
 آلتون قدر کوچوک کورونسون نه حکمت ! رجالیده زم بابا جقم بونک ایچون
 بکار آرم ملومات ویریگز .

دیگله یاوروم : آی دینادن قرق طقوز کره کوچوکدر . بونک ضربدن
 شرته طوغری بر حرکتی وارک بونکله بزم کره مزک اطرافنده دوز . بر
 دور بی یعنی دوما سنی بکرمی طقوز بچق کونده تمام ایدر .
 آی کوروندیکی کبی بارلاق دکدر فقط قدرت الهیه آنی کوک بوزینک
 اوله مناسب بریرینه قویمشدر که دائما کونشک ضیاسنی آیر . آز چوق بزی ده
 نورندن مستفید ایدر .

آیده طاغیر ، حتی بنر طاغیر وار . ش اوله می ؟

— اوت ، (فن هیئت) علماسی اگا بویوک وقوتلی دور بینرله باقر
 ایچنده ، سطحلر ، تپه لر ، دیناده کی طاغیر دن دهایوکسک طاغیر ، بر چوغی

سوغمش وولقانلر کور مشلر . اگ یوکسک طاغلر بتمش آلتی بیگ طقوز یوز
متر و قدر تخمین اولینور .

بر بار چه طو بر اغک نارینخی

بول اوز رنده بیغمش قالمش بر بار چه طو بر اق واریدی . بو طو بر ا
غک جانی یوقدر ، حس اتمز ، ز برار معدندر . چو جو غک ری بونی ایغیله
چکندی ؛ توزینی یاسده کی تار لایه آندی . عجیباً بونوز نه اولدی ؟
بر اوت نوزک تخم لری کویله امدی : یعنی او طو بر اغک ایچندن کمد
یسنه یارایه جق شی نه ایدسه الدی . قمر منی چیچکلری نبات اولدی . نبات یاشار
کوکک صولرینی طو بر اغک اوز لرینی امریدتر ؛ چیچکله . یالکز طو بر اغ
پايشقدر . قلمده ماز . برشی طو یماز . بو حاليله حیواندن ایریلر . براره لقی
تار لادن بر طوشان کچر . نباتا تمزک بتدیکی تار لاده آجیغمش بولنور .
بونی دیشيله قویار ، بر

زوالی اوت ؛ طوشانک قارننه کیقدی ؛ اورانه نه اولدی ؛ بر قاج طا
مله قان — بر آردها صوکره ؟ — ات .
دقت اید یور میسکتر ؟ طو بر اغمز ، بزه اوج شی طمانندی ؛ معدن ،
نبات ، حیوان .

کیجه ، کوندوز

بر بور نقالک چیچک طرفندن اینجه بر دکک صوقوب صاب طرفندن
چیقارته رق اودکک ایکی اوجندن طوتوب او طه مزده یاناز لامبه یه قارشی
چو یرسه ک کور یرزه بور نقالک لامبه یه کلان طرفی ایشیق ، کلان طرفی
قرا لکقدر .
بور تقالی لامبه مزک قارشیسنده چو یر دیک زکی دینا مزده کونشک

قارشيسنده دونر . کونشه قارشى کلان مملکتلرده کوندوز ، کونش کورمه بان
مملکتلرده کيجه اولور .

دائما ديسانک ياريسي کوندوز ، ياريسي کيجه در .
لامه ننگ قارشيسنده بورتقالى برکرمه دوندردیکمز کي ديسانمزه کونشک
قارشيسنده يکرمى درت ساعتمده بر دفته دونر .

کيجه لری چو جوقلر درسه چاليشر ، کوندوز لری مکتبه کيدر ، بابلری
ده چو جوقلرينه بيه جک کيتر مک ايچون ايشنه کيدر .
کوندوزى ، کيجه بى چالشقه کچير نلر نه قدر مسعود اولور لر .

— ﴿ آى ﴾ —

کيجه لری کوک يوزنده کور دیکمز آى بزم اک يقين قوم مشومزد .
دينامز کونشک اطرافنده دوندیکی کي آى ده دنيا مزک اطرافنده دونر .
آى ده بزم دنيا مزکي بر دنيا در .

اوزرنده بوکسک طاغول ، درين درملر ، بوبوک اووه لروار در کيجه
آي ، يارلاق کور بورز . چونکه کونشک آيدينلنى آي ده بارلدا ديور . کونش
آيدينلا تمزه بزانى کورمه . يز .

آبک اوزرنده کى طوبراق دنيا مزک طوبراغى کي اولموب تباشيرکي
بياضدر . بزانک ايچون آي بياض کور بيورز .

— ﴿ صو ﴾ —

ايچديکمز ، اليمزى يوز يمزى بيقاد يغمز ، اوزرنده واپورله ، قاقله کز
ديکمز صوبر قاج درلودر . طاتلى صو ، آجي صو ، معدن صوبي ، يا غور
صوبي ، طوزلى صو .

﴿ ۲۳ ﴾

طاطلی صوینی ایچرز ، چاشیرلرمزی ، اللرمزی ، یوزیمزی ، یبقارز .
 طاطلی صو ، صابونی کوپورتیرمه شیبی تمیزلر
 آجی صو — دگنر صولری طوزلی اولور . هم پک طوزلی اولور . ایچیله
 جک اولسه انسانک معده - نی یوزار راحتسزاید .
 دگر صوینی حیوانلریله ایچمز .
 ترلی و یورغون ایکن صو ایچمه ملیدر .
 باقکرسزه ترلی صو ایچمه نک حکایه سنی صویله یم .

..

﴿ حکایه ﴾

چو جفنگ بری صیجاق کونده کوبه کید یوردی ، صیجاقک چوقانی ،
 یولک یورغونانی ، چو جنی پک چوق صوصاندی .
 کیدرکن یولک کنارنده براوق چشمه کوردی صوینی ده صغوق ایدی .
 چو جوق ، چشمه نک یوزکی صویندن ترلی ترلی قاتجیه قدر ایچدی .
 برازدها کیدنجه او کسور مک ، آیاقلری زور ایله یوریمکه باشلادی خسته اولدی .
 او بته کلدی یتاغنه یاندی پک زیاده خسته اولمش ایدی (خی او بته خسته
 ایده جگنی بیله ایدم اوصودن ایچرمی ایدم) دیه صویلتیوردی .
 باباسی دیدیکه : « او غلم ! او صوپک کوزل برصودر ، سنی خسته ایدن
 اوصود کلدر سنک ترلی و یورغون اولدینگ حالده ایچمکلکندر »
 چو چقلر ! ترلی ایکن صاقین صو ایچمکیز .

﴿ روز کارلرک تانیری ﴾

روز کارلرک تانیری — روز کارلر ، بعضاً انسانلره برچوق ضررلر

یاپارلز: دالری قیرار، اغاجلری سوکر. اولری بیقار؛ بعضاً کو یلری وقصه
لری، آت اوست ایدر. بونکله برابر انسانلره برچوق فائده لردخی ویرز:
یلکنلری شیشیرنه رک کبیلری بورو تور، دکر منلرک قنادلری چی ویره
رک چرخلری ایشانیر؛ بولوطلری حرکت ایتدیره رک هر طرفه یاغور
لریاغور.

اکر روز کار اولمسیدی، هریردن بخرایدن صولر. یالکز او برلرک اوستده
بلوط تشکیل ایده جک و یالکز او برلره یاغه جق ایدی؛ اونک ییچون قره
لردنماقوروقاله جق. یاغور لرکه لدرک و دکر لرک اوستنه دوکوله جک ایدی.
روز کار لرسایه سنده درکه صولردن حصوله کلن بخارلر هر طرفه طاغیلور،
وهر طرفی یاغورله صولایور.

دیه بیلرزه: بولوطلر رصولاق کیدر؛ روز کار لردخی بوصولاقلری
طاشیان، بونلرله هر طرفی صولایان برر باغچوان مثابه سنده در.

کاغذ

انسانه اکج چوق خدمت ایدن. اکج فائده ویرن شیلر دن بریسی ده کاغذ
در: مکتوبلر کاغذ اوزرینه یازیلر، غزته لر، کتابلر کاغذ اوزرینه باصلیر؛
رسملر، قوطو غرافلر کاغذ اوزرینه یاییلر؛ پاکتلر کاغذایله صاریلیر...
بزه بوقدر اهمیتلی خدمتلر ایدن کاغذ ک نه دن یابلد یعنی تخمین ایده
بیلر میسکر؟

اونه بری صارمق ایچون قوللانیلان قاباقال کاغذلرندن، یاخود مرکب
قورومتق ایچون قوللانیلان سونکر کاغذلرندن بردانه الکز. برکوشه سندن بر
پازچه ییگز، بو برتیق یرنیه دقت ایدنگز. کورووسکر که بیر تیغک کنارنده

﴿ ۲۵ ﴾

بر طاقم تللر ، ایفلر وارد بر طوبلی ایکنه ایله ، بوکناری بر آزاریشدیر یکنز ،
کورورسکنز که بوتلر بولفلر ده از یاده ، میدان جبقار ، بویله بیر نیلمش بر چوخه
ویا عابا چیه سی یانته قویسکنز ، کورورسکنز که بویا یکسی ازده سنده بو بولکر ، شایهت
واردر . بوعتبار ایله دینیه بیلر که ، کاغذده — عابا چوخه کی اورله مش
فقط ساده جه بر رینه ایلمش و صیقمش تللردن ، ایفلردن ، متشکلدر . کاغذ
ایله عابا ازده سنده کی فرق قالدیلق و اینجه لکدن عبارت کی در .

..

فی الواقع بویله در ؛ کاغذ اینجه بر عابا مشابه سنده در وهان بر عابا کی یا بلقمده
فقط اونک کی طوغریدن طوغری به بوکدن و یا بامو قدن دکل ، قوللانیمش ،
اسکیمش ، بوکدن و یا بامو قون ، دها آجیقجه سی باچاوردن یا بلقمده در .
سو قافلرده طولاشوب طوران باچاوره جیلر ، البته تصادف ایتمشکنز
در . آرقه لر نده بر کوفه ، اللرنده بر ماشه سو قافلرده ، سو بر تیلکلرده طولاشیر
سو بر تیلری قاریشدیرر بولد قاری باچا وره لری آلیر کوفه به آتار ، بر آره به
طو بلار لر .

باچاوره جیلر ، بوسورتله طو یلا د قاری باچاوره لر کاغذ فابریقه لرینه کیدر .
اوراده بولنان عمله لر ، بونلری جنس جنس اییرر ؛ یوکن باچاوره لری
بر طرفه ، یا بوق باچاوره لرینی ده دیگر طرفه قور لر . بونلری بر قزغان ایچنه
قور ، سوده لی صوایله قایستایر ، یاغدن و کیردن قور تازر نمیز بر حاله کیتیر لر .

..

اورادن دیگر بر قزغانه کچرر ، بونک ایچنده بیجا قلی روانه بی چویره چو

بره اونلرک لیفلر نی پارچالار و صوایله قاریشدر بر، خمور حاله کتیر بر لر .
 بوند نصکر . بایله جق کاغذک اگ و بوی قالینلغنده قابورده مشابه بر قالب
 آلر بونی . صویک ایچنه باتیر دقد نصکر . چیقار بر لر اوزمان صوقالی تشکیل
 ایدن تلارک اده سندن آقوب کیدر ، اوصویک ایچنده کی لیفلر ایسه تلارک اوز
 رنده قالیر لر . بوندن صوکره عمله . بوقالیری باش اشاغی به چه ویرر ، ایچنده کی
 لیفلری طاقیله — عینی شکله بر عابا بارحه سی اوزرینه دوشور بر ؛ بونک
 اوزرینه بر عابا بارچه سی قور ، اونک اوزرینه ده بر قالب لینی دوشورور ، بو
 صورتله بر استیف وجوده کیتد کد نصکره بونی بر مکته آلتند صفتشدره رق
 لیفلر اده سنده قالان صویک صیزوب چیقامسنی ، ولیفلرک . بر برینه ایچ
 کجوب یا شهابسی نامین ایدر . صوکره استینی آچار ، هرایکی عابا بارچه سی اده
 سندن برد کاغذ طبقه سی چیقار برر .

بوصورتله بایبلان کاغذ قابو پوروزلی اولور . اونک ایچون قولاقه صوا
 بچر یازی یازمه مساعد اولماز . بوکاغذی یازی یازمه صالح بر حاله کیتد مک ایچون
 اوزرینه قولاولا جلا سورر ، اونی آرتق صوا ایچمز ، حله کیتد بر لر . . .
 ایسته بوصورتله : پاچاورادن کاغذ بایبلر .

فقط بونون کاغذلر بویله . پاچاورادن بایبلر ذاتاً اگر اویله اولمسیدی ،
 کاغذلری مطلقاً پاچاورادن و قالب ایله یا بمق لازم کلسیدی بر بوزنده قابل
 دکل بو قدر کاغذ بولتمازدی ، واولان کاغذلر ده اوقدر اوجوز چیقمازدی .

..

پاچاورا کاغذلری ، عمومیتله بهالی اولور . عادی کاغذلر پاچاورادن دکل
 صامان و اودندن ، قالب و ال ایله دکل ماکینه ایله یا بیلر . بیلور سکرک :

آغاچلرک کوده لرنده ده او تلر ن صما نلر نده ده لیفلر واردر . شم دی او نلر دن
ده کاغذ یاییلر ؛ آغاچلر ، صمانلر یارچا لانیور اجزا ایله چالقالانیور .
لیفلرک بر بر ندن آیرماسی و اوقالانماسی تامین ایدیلور ؛ سو کره ال قالیبنده
اولدینی کی فقط ماکنه ایله ایسته ن شکلده و جسامتده کاغذ طبقه لری حالته
کیت ییلور .

بر کراسته و یا صامان بو قاریقه ماکنه لر یئنگ بر اوجنه قونور . کندی
کندی نه ماکنه دن ماکنه یه کچر ، طوغرائیر ؛ اوقالانیر . لیف حالته کلیر ؛ یئنه کدی
کندی نه بر قالیبه دو کیلور ، بر عابا اوستنه ده ویریلر ، ایکی مردانه اره سنده
صیقیشر جالانیور ، و قاریقه ننگ اورا و جندن کاغذ حالنده چیقار
بقال کاغذ لری ، غز نه کاغذ لری خلاصه علی العاده قوللاندیغمز بوتون
کاغذ لر حتی موقاوالر هب بوضو رله صامان و اودوندن یاییلر .
موقاوالر . قالین بر کاغذ دن باشقه بر شی دکلدر بمضاً موقاوالرکی ایچنده ،
بقال کاغذ لری یئنگ اوستنده صامان یارچه لرینه تصادف ایدیلر ؛ بو صامان
یارچه لری موقاوا و کاغذک نه دن اعمال ایدلر کلرینه واضح و قطعی بر دلیل و
واماره تشکیل ایدر .

کتاب ، مطبعه ، جیلک

او قودیفکر کتابلر ، بیلور سکر که ال ایله یازلمش دکل ماکنه ایله باصیلمشدر
بلکه « ال یازمه سی » بر قاج کتاب ، قران کریم و یابر دلائل خیرات ، کورمش
و بویله کتابلرکی باصمه کتابلر . نسبتله تقدربهای اولدینی اگلامشسکر در .
بو بها لیلیق یک طبعیدر ؛ چونکه بر کشابی ال ایله یازمق ایچون کچن زمان
ایچنده ، ماکنه ایله اوننگ بر قاجیوز بیگ حتی بر قاج ملیون دانه باصمق ممکندر .

ما کنه ایله کتاب یایمغه «طبع» . کتاب باصیلان برلره «مطبعه» کتاب
 باصمق صنعتنه ده «مطبعه جیلوق — طباعت» اسمی ویریلر .
 طباعتنگ اساسی نه دن عبارت اولدیفنی پک قولای اکلایه بیلر سکر .
 شبهه سز هیکر ، مهر لرک ، نصل بایلدیفنی و ناصل قولالانیدیفنی کور مشسکر
 در : مهر قازده رق دوکه برنج اوزرینه — و یا عقیق اوزرینه ، ترسلکنه بر
 یازی قازده رق پاپیلر . بو برنج مرکبلی بر چوخه اوزرنده سور تولد کد نصکره کاغذ
 اوزرینه باصیلر سه ، اوراده مهرده کینک عکسی ، اونک ایچون اصل قولالا
 نیلانک عینی بر یازی کور و نور بویله بر . هر ایله بش دقیقه ایچنده بر چوق
 کاغذه اسم باصیله بیلر .

..

تجار لرک قولالاند قلی تمغالرده ، اسمدن فضله یازیلده بولونور .
 بوتغالری یایمق ایچون اولاً ایسته ن یازی بر کاغذ اوزرینه یازیلر . صوکره
 بو کاغذ (صوده) ایله ایصالند قد نصکره یازی طرفی سرت بر تخته ، شمشیر
 دن بر تخته پارچه سی اوزرینه قونوب صیقیشدیریلر .
 صوکره سیوری اوجلی چلیک قلملر ایله بو یازینگ اطراف قازیلوب
 درینلشدیریلر .

بویله لکله یازیسی جیقنیل بر تمغا الده ایدلمش اولور . . . بوتغاده
 مرکبلی بر چوخه اوزرینه قونه رق مرکبلند کد نصکره بر کاغذ اوزرینه
 باصیلر سه اونده کی یازی کاغذک اوزرینه جیقار .
 تجار مغازه لرنده ، پوسته خانه لرده تمغایی چاپوق باصه بیلیمک ایچون ،

نه یازیلر
 لشدیر
 صایدن ط
 بدله جیف

دقت
 چوخه وار
 قازیلر
 مرکبلی
 کی تکرار
 لشدیر
 ایدنه

اون والکر
 لاندش کا
 ایدنه

شده
 نکنده

رینه باص
 لرواسطه
 ایدمش

نه باید قلوبنه دقت ایدیکز می؟ بر تمغا صابی یرما کنه جگنگ ایچنه یرلشدیر
لمشدر؛ تمغا ما کنه سنه باقدیغکز وقت یازیلی شمشیری کوره مزسکز؛ فقط
صایندن طوتوب باصدیر دیغکز وقت ایکی قناد آجیلدیغنی و تمغا نک اوزمان
میدانه چیقدیغنی کورورسکز.

..

دقت ایدرسه کز عینی زمانده کورورسکز، بوقناد لرک ایچنده برر
چوخه وارد، بوجوخه مرکباید. ما کنه کندی حاله بر اقلدیغنی وقت
قنادلر قانیر، تمغاسر کبلیئر، فقط بر کاغداوزرینه قونوب باصدیر لدیغنی وقت بو
مرکبلی تمغا میدانه چیقار، و کاغدنگ اوزرینه ایزینی بر اقرما کنه قالدیریلر
کن تکرار قابایر. تمغا تکرار مرکباید. اونک ایچون دیگر بر کاغداوزرینه باصدیر
لدیغنی وقت اونو ده تمغلار.

ایشته بوساده ما کنه سایه سنده تمغایی ال ایله مرکبایه. که حاجت قالماز؛
اونی یالکزر کاغداستیغنی اوزرنده قالدیروب ایندیر مکه و هر قالدیریشده تمغا
لانمش کاغدی چکمهکله، از زمان ایچنده چوق کاغدی تمغالامق قابل اولور.
ایشته بو، سزه مطبعه جیلحق حقنده این بر فکر ویرم بیلر:

شمعی سزده تکرده بوما کنه بی بویوتیکز؛ تمغایرینه درت صحیفه یازیلر
شکلنده بویوک بر قالب تصور ایدیکز؛ بوقالبیک تمغاده اولدیغنی کبی کاغداوز
رینه باصدیر یلوب قالدیر لدیغنی و تمغاده اولدیغنی کبی مرکبلی و چوخه لی مردانه
لر واسطه سیله مرکبایه دیکنی فرض ایدیکز. مطبعه ما کنه سی حقنده بر فکر
ایدنمش اولورسکز.

..

فقط ظن اینست که، هر کتاب ایچون، هر کتابک بوتون صحیفه لری ایچون
یکی، مخصوص قالبلری باقی لازمدر. اگر بویله اولسهیدی هر کتابه مخصوص اوله
دق، یکیدن قالبلری باقی، و بوتالیلری یا لکز او کتاب ایچون قوللانه بیلمک لازم
کلسهیدی... بر کتاب باصق ایچون هم چوق ارضاشق و هم ده چوق مصرف
ایتمک اقتضایدر. فی الواقع مطبعه جیلک یگی ایجادیه لیدیکی وقت بویله ابدی:
برشی طبع ایتمک ایچون اولاسرده اگر مخصوص بر قالبلری یلردی، فقط صو
کرم: و شونولدی که: بوتون یازیلر برندن قدر فرقی اولورسه اولسون، هر
فرق الی حرفک یان یانه کله سندن حصوله کلمه کده در. او حالده هر یازی ایچون،
آیری بر قالبلری قازسه ق و بو حرف قالبلری براره یه دیزمک صو و بویله یازی قا
لیلری وجوده کیتسه ک بوتونله او یازی بی باصق نصکر. قالبلی بوزوب حرف
فلری طاعتیه ق و بوتونلری باشقه یازیلر ایچون تکرار قوللانیسه ق... اینست
چوق ده اقولایلاشه جق...

بوتالیلر دن لزومی قدرینی بر دفعه حاضر لادقی، اونلرله ایستدیکمز
قدر کتاب قالبلی وجوده کیترمک، ایستدیکمز قدر کتاب باصق قابل اوله جق...
بو کونکی مطبعه جیانتک اصل اساسی ایشته بو حرف قالبلری بدر. بویله
حرف قالبلری بی یان یانه دیزه رک یازی قالبلری وجوده کیترمکه (ترتیب)
بو عملاتی بابانه (مرتب) ترتیبک یا بلدیغی دائره یه ده (مرتبخانه) اسمی
ویریلر. بر مرتبخانه یه کیرسه کز اوراده یو کسمک ماصه اوز رنده حرفات
قاصه لر بر طاقم بویله لرله کوز کوز آیرلشدر، هر کوزک ایچنده بر جنس
بر شکل حرفدن قالبلری واردر. مرتب دیزه جکی کتابک مسوده-نی او کته قور
البته بر ماشه آیر، یازیده کوز دیک حرفلر دن بردانه سنی - قاصه کک کوز
لرندن آلوب بره ازی بر میر بار چه سی اوز رینه دیزر.

مطرح
بوتالیکه مسو
بوتونلری
وزر و ما کله
شیر و لاده ای
بروز لری، هر
بوتالیکه، و
آینچه با قدر
ده ثابت اولای
السان
نهر، کیتیمک
کوزور، بو ک
نور و اولر
نور و اولر
کوک
خند بدن
کک کیتیمک
السانلری د
وساطت
وزر کوز، و
السان و لای

سطرک اگئی طولدر دقد نصکره ، بونک آلتنه بر سطردها دیز مک باشلاز
 بویه لکله . سوده ده کی بولنان یازیلری صیره ایلدیز مک دوام ایدر . صوکره
 بوسطرلری صحیفه باغلار ، بوحیفه لری فورمه ، فورمه دیزر ، و ماکنه جیلره
 ویرر . ماکنه جی اونلرله ایسته زن . قدارد . فورمه باصه دقد نصکره . بوقالی صر
 تیلره اعاده ایدر . مرتیلر ، اونک باغلری نی چوزر . صحیفه لری ، سطرلری بر
 بر بوزار ، حرفلری کوزلره طاغیتیر و باشقه کتابلر دیز مک ایچون قوللانیرلر .
 بویه لکله ، بر مطبعه ده لزومی قدر حرف حاصل اولدقدن صوکره اونلری تا
 آشینجه یه قدر بر چوق کتابلر دیز مک و باصمق ایچون قوللانیر . و ایسته بوسایه
 ده غایت قولایقله ، بوقدر او چوز کتاب چیقارمه موافق اولور .

واسطه نقلیه

انسان چوق وقت محله دن محله یه ، کوبدن کویه ، قصبه دن قصبه یه ، شهر دن
 شهره ، کیتمه کجیور اولور . محموللری ده بر دن بشقه بریر ، نقل ایتمک مجبوریت
 کورور . بو کیتمه و طاشیمه — بومناقلات — بار کیرلر ، آر به لر ، تراموایلر ، تره
 نلر ، ماوانلر ، کبیلر ، و ایورلر واسطه یایلر ؛ و واسطه دخی بوللر ، دمیربوللر ،
 نهرلر قانلر ، کوبیلر ، دگرلر اوستنده حرکت ابتدیلر بوسورتله :
 کرک انسانلری و کرک اشیا یی بریر دن باشقه بریر طاشیمه و کونور مک
 خدمت ایدن شیلره واسطه نقلیه و یا واسطه مناقله اسمی ویریلر . واسطه نقلیه
 نک اگ بسیط و ابتدایی سی (حمالر) در . اونلر بعضی مملکتلر ده اشیا دن بشقه
 انسانلری دخی طاشیرلر : تخت روانلر انسان اوموزلرنده و قولنده کیدرلر .
 واسطه نقلیه نک اگ مهم و بذوللری حیوانلر در : مرکبلر ، مانده لر ،
 و بار کیرلر ، استرلر ، دوه لر . . . بعضی مملکتلر ده فیللر ، کوبکلر و کیکلر . . .
 انسان و اشیا طاشیمه چوق خدمت ایدرلر .

آرايه لر، نقلياته خدمت ابدن انسانار له حيوانلر ك بولكاريني وز حمللريني
آزالدير، ايشلريني قولايلايتر .

..

بيلر سكر كه يوو اراق برشي يوو ارايه رق حركت ايتدير مك برندن قالد
برمقدن چوق دها قولايدير . يوو اراق اولمان برشي يوو اراق مردانه لراوز
رنده ايتيرك حركت ايتدير مك ده طوغريدن طوغري به ايلري به سورمكدن
دها قولايدير . حاللر ك آغير بولكاريني، بوبوك طاشلري به صورته حركت ايتيرد
كارينه دقت ايتيرك: اوج درت دانه آفاج مردانه — دوزكون اودون — اير،
بونلري حركت ايتديره جكلري طاشك آلتنه صوقار، وصوكر طاشني ايلري به
ايتكه باشلار لر . اوزمان مردانه يوو ارايه طاش اولنلر ك اوستنده قايار جهسته
ايلري به طوغري كيدر . بوصيره ده حاللر طاشك او ك طرفندن آلتنه بر سر
دانه ده صوقار، اولي به ايتير . آرقه دن طيشاري به آلوب او ك طرفه كچيرير،
والحاصل طاشني ايكي اوج مردانه اوز رنده حركت ايتدير لر .
بومر دانه لر ك برينه تكر لكلكر قولانديغني تصور ايتيرك . بو حالده ده طبيعي
طاش، عيني سهولتنه حركت ايدم . جك، فضله اوله رق آرقه ده كي مردانه لر
ك — ميدانه چيقدقه — او كه كچير لمسي كي عملياته حاجت قالميه جفندن ايش
چوق دها . زياده قولايلاشه جقدور . آرايه لر ك نقلياته فائده لري ايشته بو
ندن طولايي دز . بيلر سكر كه تكر لكلكر، دوزكون يرلر اوز رنده دها قولايلاشه
حركت ايدر . اهمينلري وفائده لري رقات دها تزايد ايدر .

بول ياتيق ايجون اولاكچيدي تعين ايدر لر . بو كچيد اوز رنده لازمكلان
يرلري كيفشه نه رك، آچاته رق ويابوكسلته رك سطحني تسويه ايدر ؛ بوسطح

اوز رنده
كچيره
بوسطح
قشبن

تكر
دوزكون
بوللر
ايدم
به لر
اوقاي
ايلري
تكر
قرد
نقليات
بولك
صوكر
دها
لر

﴿ ۳۳ ﴾

اوزرینه طاش قیریقلری بیغوب یاپار . هپسی اوستندن آغیر بر مردانه
کچیره رک اونلری باصدیرر: اوستنه قوم دوکر، و تکر از مردانه کچریلر،
بوصورتله هم آراه لرک تکر لکترینک حرکتلری قولا یلشدرد جق و همده
قبشین، چامور حالنه کلبه جگ بر پول وجوده کتیر بر لر .

••

تکر لکر ، •• مجلا شیلر اوستندده •• مثلاً جلیک اوزر نده برقات دها قولا یلقله
دوز اونک ایچون دمیر بوللر، آراه لرک حرکتی برقات دها قولا یلشدیرر •• بو
بوللر باشند اشغی به قدر دیردن یالسا ز •• یالکتر تکر لکترک آلنه تصادف
اید جک بر لر بو بونجه دمیر چو بوقلر بر لشدیریلر •• بو بولک کمر کلرد •• وفابر
بقه لرد •• اشیا یی طاشیمق ایچون کو چوک دمیر بوللر یایلر، بوللرک اوزرینه
اوافق آراه لر قونور، بوار آراه لر اشیا یله طولدورلدن نصکره آرقه دن ایته رک
ایلری به طوغری حرکت ایتدیریلر •• شمندی به قدر صاییلان وسائط نقلیه
نک هپسی قره لر •• عائد طو پراق اوستنه مخصوص صدر •• حالبو له بوتون نقلیات
قره ده یالسا ز •• دگر لرد •• نهر لرد •• والحاصل صولر اوزر نده — ده پک چوق
نقلیات یایلر، بوقسم نقلیات ایچون صاللر، قایققلر، کبیلر و واپورلر قوللانیلر
بونک کوره ک ایلله، یلکن ایلله، بخار ماکنه لری ایلله حرکت ایتدیریلر؛ و یاخود
صولرک آقینتلرینه بر اقبلر ••

صوامیچند •• با خصوص نهر لرد حرکت •• عمو متیلله قره ده حرکتدن
دهاز زحمتی ودها آزمصر فلیدر •• اونک ایچون چوق بر لرد •• دگر لر — نهر
لر •• اره سنه جدوللر آچه رق بو طرز •• ناقله توسیع ایدلکده در ••

بوتون بو مختلف وسائط نقلیه انسانلری بر برینه یا قلاشدیرمقدمه ، اولئرکی
 بر بر لرینه معاوتلاری قولا یلشدیرمقدمه بر طرفده محصول برکنسز اولور و یا
 ناکهانی قضا و قوعبولورسه در حال اورایه باشقه طرفلردن ارزاق یلشدیرمقدمه
 قیطلق بلاسنه میدان بر اقلیمایدیر . حالبوکه وسائط نقلیه بو قدر ترقی اتمیدن
 اول قیطلقدن دهشتلی تلفات اولور . دنیا ننگ بر طرفنده فضله نیشین
 محصوللر چور و یوب کیدر ایکن باشقه بر طرفنده بر چوق انسانلر احتیاجدن
 ذخیره سزلکدن اولور اییدی .

اغدییه ننگ خد متلری

یامک وقتنی کچر نیجه آجیقیر . کچر : وقت کچدکجه بو آجلنگ شدنلندیکینی
 کورور سکر : عین زمانده کندیکورده بر کسبکدک . بر حالسز لک ، بر قوتسیر
 لکده حس ایتمک باشلار سکر .
 هر کس ده سزگ کیدیر : یامک وقتنی کچر بر سه آرکچ آجیقیر ، از چوق
 قوتسزله شیر .

بو آجلنی ، بر قاچکون دوام ایتمسه ، نه نتیجه حاصل ایدر ؟
 هیچ بر کیمسه ایستیه ایستیه بر قاچکون آج قالماز ؛ فقط بعضاً انسان
 مجبوری اوله رق کونلرجه آج قالماز ؛ فقط بعضاً انسان مجبوری اوله رق کونلر
 جه آج قالیورر : زلزله اولدینی بر نسا و یا معدن قوبوسوی بیقیدینی زمان
 انقاض آلتمده قالان انسانلر ، بر واپور قضاسی وقوعولدینی زمان دکر اورنه
 سند قالدان و یا ایصسز بر ساحله دوشن یولجیلر . . . کونلرجه بعضاً هفته لرجه
 مدت یامک بیه نلر و بوبله بر قضایه اوغرا یانلر بعضاً سکر ، اون کون سوکره
 قورنار یلیرلر ، فقط اوزمان قورقونج بر منظره کوسته بر لرلر : هپسنگ یانا
 قلری چوقور لاشمش اتلری کیکلر بنه یایدشمش بوتون وجودلری ضعیفلاشمش

حرکت هیچ
 کیمه لر بعض

بیز
 وایتمشک

لایق اولما

و عذر قارنور

بر طاقم مو

بدترین غا

شیره قارن

اوله جفی

بیکلر -

بدمنز

اغد

بدنگ ض

مع

سز

کوچوک

بو بوکک

بوتون

﴿ ۳۵ ﴾

حرکت هېچ مجاللری قالماش... بولنور. بوسورتله آج قالمه مجبور اولان
کیمسه لر بعضاده قورتار یلنجیه قدر اولمش اولور لر.

..

یمسز قالان قوشلرک ضعیفلا دیغنی و اولدیکنی شبهه سز، کوروش
واشتمشسکز دردیملک که : غدادن محرومیت، ضعیفلا شه رق و درمانسز
لاشه رق اولمکی اساج ایدیور. عجیانه دن؟ نفسمزه هوایه متادیاصوبخاری
وغاز قاربون نشر ایدیور؛ دریمز و باشقه بعض اعضامز واسطه سیله ده دائمی
برطاقم مواد — یعنی اجسام — چیقاروب طور یورز بوسورتله متادیاً
بدنمزدن غائب ایدیور. اما کربوله لکله چیقار دیغمز، غائب ایدیگمز،
شیلره قارشى... خارجدن باشقه شیلر الماسیدق غائب ایده ایده خراب
اوله جق، یتنه جک ایدک. ضایعاتمزه قارشى خارجدن آلدیغمز شیلر،
یمکار — غزالر — در.

بدنمزدن آونلری تعمیر ایدیور، اونلری خرابیدن قورتاریور خلاصه :
اغدیبه بدنن متادیاً آیریلوب طور مقدمه اولان موادکی یرینی طونمغه
بدنک ضایعاتنی تلافی ایتکه خدمت ایدیور.

مع مافیه اغدیبه نک خدمتی بوندن ده عبارت دکلدیر .
سز، شبهه سز بوقدر بویوک اوله رق طوغما دیگز، دنیایه چوق دها
کوچوک اوله رق کلدیگز؛ او وقتدن شمدی یه قدر چوق بیو دیگز؛ شمدی
بویوکلککیزله ده قالمیه جق، کیتدیجه دها زیاده بویوبه جکسکز. بو خصوصده
پوتون حیوانلردخی سزکی کبیدر. کوچوک اوله رق طوغار و یا شادچه بویور لر.

بو بوبومه — بو نشوونما — نه سایه ده قابل اولیور؟ خار جدن آلتان
مواد — بنیلن اغدیه سایه سنده دکلې؟

..

بو اعتبار ابله بدن بر فابریقه به بکزه نیله بیلر. ناصل بر بز فابریقه سته کیدن
مو قلمر، اوراده ایلیک طوقومه، باصمه حالته کلیور سه ... بدن
فابریقه سته کیرن، به مکلر دخی اورادوات، یاغ، کیلک، طیرناق، صاج
حالته کلیور. اغدیه: بدن فابریقه سنک، واداخلیه سی مقامنده در، اعضا—
اتار، سیکر لر ... — دخی بو فابریقه محصولات و معمولاتی مشابه سنده در
والحاصل:

اغدیه، بدنک و اعضای بدنک نشوونما سته خدمت ایدر.
بز همان هیج حرکت سز قلمیور ز: داتما بر چوق حرکت لر یا بیور ز. قلمیور،
اوطور یور، کلیور، کیدیور، اللریمزی اوینا تیور ز. حرکت سز کی طورد
یغمز وقت بیه بدنم زده بر چوق حرکت لر وقوعه کلیور، کوز قبا قلمر من آجیلوب
قاپانیور، یور کز چار بیور، نبضمن آتیور؛ کو کمز قبا روب ای بیور. بونون
بو حرکت لر یمز دخی آلد یغمز غذا لر سایه سنده وقوعه کلیور؛ بو اعتبار
ابله بدنم ز، بر لوقوموتیفه ده بکزر؛ ناصل اونک حرکتی یا قدی بی کو مور و قوللا
ندی بی صو سایه سنده وقوعه کلیور سه: انسانلرک و حیوانلرک حرکتی
ده یدکاری اغدیه سایه سنده وقوعه کلیور.

اغدیه بدنک حرکتی تامیننه ده خدمت ایدیور.
وجود کز قیش، یاز صیجاقدر؛ هوا تقدیر صیجاق و تقدیر صوغوق اولور سه

اولسون وجودک صیجافلنی مپ براده ده قالبه؛ یالکر خسته لی اشنا سنده بر از
 دکشیر؛ اونک ایچون دو قور لر بر خسته بی معاینه ایدر کن حرارتنه باقار؛
 وجودک بو حرارتی ده یه نیلن اغذیه سایه سنده حصوله کلیر.
 وجود، بو اعتبار ایله بر صوبایه را او جاغه بکزر؛ ناصل صوبایه او جا قلدرد
 حرارت، محروقات سایه سنده حصوله کلیر سه بدنده ده حرارت، اغذیه
 سایه سنده حصوله کلیر؛ فضله اوله رق — بدندند او یله جه فاز وقاربون
 انتشار ایدیرور؛ اغذیه، بدن او جا غشک محروقاتی مثابه سنده در.
 اغذیه، بدنده حرارت حصوله کیتیر مکده خدمت ایدیرور.
 والحاصل بدنک بقا و نمایی ده حرارت و حرکتی ده مپ اغذیه سایه سنده
 قابل اولیرور. اونک ایچون، بر بدن قدر چوق یا مولق قدر چوق حرکت ایتک
 نه قدر چوق حرارت حاصل ایله مک لازم کلیرور سه او قدر چوق غذایه
 محتاج اولیرور.

سرعتله نمایمقده اولان چو چوقلر — بدنلرینه نسبتله — بویو کلردن
 چوق دهاز یاده مک بر لر؛ هر کس قیشین یازدن ایش کوردیکی ویور ولدینی
 کونلر، راحت قالدینی کونلردن دهاز یاده آجلی حس ایدر و دهاز یاده یه مک بر

محروقات

محروقات — اودوندن و کوردن باشقه بر چوق جسملر ده اواردرکه :
 یانار کن حرارت حاصل ایدر لر؛ و بو صورتله حرارت حاصل ایتک مقصدیله
 قوللا تیر لر. صغر قو جانلری، صغر تزکلری معدن کورلری، بوجهلر ندر
 یانه یانه حرارت حاصل ایدر بیلن جسملر (قابل احتراق) و یا (متوقد) دینیلر
 حرارت حاصل ایتک، ایصنق ایچون قوللا نیلان جسملر (محروقات)
 اسمی ویریلر.

مصر قوچانلارینی و صیغیر تزکارینی: اور مانسز کویلر اهابسی چوق قوللانیلر
معدن کومورلری: واپور لرد، قاریقه لرد، ... استعمال ایدیلر بوکو
مورلر، طبق طاشلر و معدنلر کی طوبراق آلتدن، قوبوردن چیقاریلر قوبو
لرد، بعضا طبق بریرا غاج یارچه سی شکلنده کومورلر تصادف ایدیلر.
بوندن اکلا شیلرور که بو کومور لرد — اودون کی اولجه افاج حالده
ایدی؛ طوبراق آلتده قاله قاله — یاواش یاواش کندی کندیسه یانه یانه کومور
حاله کلدی.

معدن کورلری یئنا رکن چوق حرارت حاصل ایدرلر، قاریقه لرد واپور
لرد، تره نلرد، ... ایشته بوننگ ایچون قوللانیلر.
یر تزکلری: بعضی باطا قاقلر لرد، یو صونلرگ کورلر برلشمه سدن
حصوله کلیر و (تورب) اسمیله ده تسمیه اولونور.
فوق کورلری: معدن کورلر بوننگ قبالی برلرد یاقیمه اسندن حصوله کلر
دومانلر اوله رق یئنا رلر. عادی کومور، اودونه نسبتله نه ایشه، قوق کوموری
ده معان کومورینه نسبتله اوکیدر.

یاغمور و قار

ایشته نام یاغمور موسمنده یز: صیق صیق یاغمورلر یاغمور؛ بعضا هوادن
یرم بارداقدن بوشانیلرجه سنه صولردو کولور.
بو یاغمورلرگ نرمدن کلدیکنی، نه اولدیفنی هیچ دوشوند یگزیم؛ البته
دقت ایشکسکزدر: یاغمورلی هوالر عینی زمانده بولوطلی اولور؛ یاغمور یاغارکن
همان هر وقت کولر بولوط ایله اور تولمش بولونور، تجربه لی آدمار، کولکدی
بولوطلر، بقه رق (فلان یر، یاغمور یاغیدور؛ و یاغمور بولوطلر طوغری کلیر،
یاخود فلان طرفه طوغری کیدیر، دیرلر. دقت ایدرسه کز، بونی نه

دن اکلا
بر بلوط و
بولور یاغ
یاغورلرگ
اکلاقی
طاش
چیقاریلر
چینجه
باشلارلر
یشقه برشم
مشکدر
فرقی بوق
عبارتدر
بیشی
ال، یوز،
سندده صو
لیفر لیفر
بولور
برر سیس
بونی یاغمور
بولور
چیقان بو

دن اگلاد قار بنی قولایقله او کر نه بیلر سکر: یا غمور یا غمور دینیلان طرفده
بر بلوط وارد، بوبو لوطدن بره قدر بر طاقم اگری چیرکیار اوز انقد، دره
بونلر یا غمور دینیلریدر، دیمک اولور که: یا غمور لر بولوطلر دن یا غار، او حالده
یا غمور لر کی نه سبيله یا غدیغنی اگلایق ایچون اولای بلوطلر کی نه اولدیغنی
اگلایق لازمکلور.

طاغلر کی یا جلر نده چوق وقت بر طاقم بلوطلر بولونور، طاغلر
چیقانلر او یا ما جلر وار نجه اورا ده یالکز بر سیس کورولر: ده یو کسکه
چیقنجه، بو سیس کیچنجه دخی اونی تکرار بولوط حالده کور مک
باشلار لر، دیمک که طاغلر کی یا جلر نده کورولن بولوطلر بر سیس ییغیندن
باشقه برشی دکلد: اگر طاغلر چیقمش ایسه گر بونی، طلقا سزده کور
مشکدر، طاغلر کی یا جلر نده کی بولوطلر کی باشقه بولوطلر دن هیچ بر
فرقی یوق، دیمک که بوتون بولوطلر یو کسکلر ده طو پلاشمش بر سیس ییغیندن
عبار تدر.

سیسی شیم، سز هیگز کور، مشکدر، بیلر سکر که سیسی هوالر ده اوست، باش،
ال، یوز، والحاصل هر طرف نمله نیر: جالای جام و معدنلر کی او
ستنده سودا مله لری حصوله کلیر، دیمک که: سیس بر بوغو، بر بخار دره
فیقر فیقر قاینا یان تجره دن چیقان بوغو دن فرقسزدر.
بونلری اگلاینجه .. یا غمور لر کی بولوطلر دن کلدیکی بولوطلر کی
بر سیس ییغینی اولدیغنی او کر نه نجه، شبهه ایتم که هان کشف ایتمشکدر،
یعنی یا غمور بولوطلر ده کی بخار مانک تکافتندن حصول کلیر:

بولوطلر کی صومالنه کلوب یا غمور حالده بره دوشمه سی، بر تجره دن
چیقان بوغو نک صوغوق بر قا باغه ویا بر طا باغه تصادف ایدنجه تکا ثف

ایلیه رک داملا داملا دو کوله سی کیندر .

کرچه هواده هیچ بر بلوط کورونمدیکی حالده ده یاغمور یاغار ، کونش
میدانده اولدینی حالده ده یاغمور دوام ایدر . فقط بو حالدرده ده یاغمور هوا
ده ، هواده کی صوبخار یسنگ تکاشفندن حصوله کلیر . چونکه بیلر سکره :
صوبخاری بعضاً — بالخاصه صیجاق هوا لرد — کوزله کورونه من بر حالده
بولونور ؛ ذاتاً بوسور تله بولوط کورونمدیکی حالده یاغمور یاغمه سی ده یا لکر
یازین وقوعبولور .

یاغمور کک فصل حصوله کلار یکنی او کره نیجه ، قار کک نه دن حصوله کلار
یکنی اگلامقده هیچ کوجلک چکمز سکر : قار دانه لری برر کوجوک بوزیار
چه سی ، برر طو کمش صوطامله سیدر .
صو ، صوغه قده طونار ، قار صوغده یاغار . دیمک ده : قار ، بولوطلرده
کی صوبخار یسنگ شد تلی صوغه قلدده تکائف ایدر کن تصلب ایتمه سندن
حصوله کلیر .

ایلمک بهارویاز کیجه لری اکیملرک او زرنده چی داملا لری ، صو کک
بهارو قیش کیجه لری ده طویراق او سندنه قیراغی دانه لری کورونور . چی ،
یاغمور دانه لرینه ، قیراغی قار دانه لرینه بکزر ؛ فقط یاغمور یاغمدینی حالده چی ،
قار یاغمدینی حالده قیراغی کورونور . دیمک ده : بونلر بوقاری ده حصوله
کلوب اشاغی به دو شمزلر بولند قاری شیلرک او سندنه حصوله کلیر لر .
عجباً فصل ؟

قیش صبا حاری پنجره کزک جاملرینه باقار سه کز کورور سکره کی ایچ یوز
لری صوداملا لریمه اور تولود ؛ بود املالرجامک اوزرنده آقش ، بر طاقم
بوللر وجوده کتیر مشدر بیلر سکره اوطه کزک ایچنه ، جاملر کزک اوستنه

یا غمور یا غماشدر : بر طرفدن صودخی داملاماشدر دیمک بوصولر جا ننگ
اوستنده حصوله کاشدر : فصل که یازین بر بار داق ایچنه بوزلی صود کولنجه بو
بار داغنگ طیش بوزنده صودامالری حصه له کابور مکده در .
بوننگ - بینی سز، ارتق قولای اگلایه بیلر سکر : جام صوغوبور . صو
غونجه هواننگ کندینه تماسی ایدن قسمی صوغونبور .
هواده کی صوبخاریننگ اوراده تکاتف ایتمه سبه سبب اولبور . جامار
اوزرنده کورون دچی « دامالرینگ اوفاق مقیاسده نمونه کیدور : چی دامالا
لری ده عین صورته حصوله کابور : کیجه لین اکیملر صوغومقده اوتنگ
ایچون کندینه تماس ایدن هواده کی صوبخاریننگ تکاتفه سبب اولمقده در .
قیشین پک صوق زمانلرده پنجر ملرده صودامالری برینه بوز چیچکلری
کورولور : بونلرده قیراغیننگ اوفاق مقیاسده بر نمونه سی کیدور .

اشتمال و احتراق

لامبالرنگ آبدینقلری و صوبالرنگ صیج قلقلری قازیشنده ، بو آبدینقلنگ
وصیجا قلعنگ نه دن و فصل حصوله کلدیکنی هیچ دوشونمیکرمی ؟ شبهه
سز بیلور سکر که : لامبالرنگ آبدینانی ایچلرنده کی پتولنگ ، صوبالرنگ
صیجا قلنی ده ایچلرنده کی اودوننگ تماسدن حصوله کابور . فقط برده دو
شونه لیسکر که : بونلر نه دن و فصل یا نیور .
بر صوباننگ اماختارینی و یاقیوسنی قایار سه کرایچنده کی اودونلر سوز ؛
بر منغالك قایاغنی اور تر ویا آتشی کول آلتنده بر اقبیره کز ارتق ایچنده کی کومور
یا نماز اولور ؛ بر لامبه ننگ شیشه سی اوستنی بر طابق ایله اور تر ویا خود آلتنده
کی قفسی بر شیشه صاار سه کز لامبه سوز . دیمک که بونلر — صوباده کی کو

مور ، لایه ده کی پترول ، هوا آلدیچه یا نماز .
 صوبا ، نه قدرایی چکر سه او قدرایی یا نار ؛ مانغال نقد رایی کور کلنیر سه
 او قدر جابوق آتش اولور دیمک : بونلر نه قدر چوق هوا آلیر سه او قدر جابوق
 و او قدرایی یا نار ، عجبا هوا ، بونلرک یاغنه سنه نه صورته تاثیر ایدور ؟
 برشمعدان آلب صوبله طولور چو ملک ایجنه قویکیز ؛ شمعده نه او
 زون بر موم یرلشد یر بکزو بونی یا قیکیز ؛ موم یا نار کن اوزرینه بر بارداق و یا
 بر صراحی پکریکیز ، و بونی صویک ایجنه قدر ایدر بیکیز . کورور سکرک :
 چوق کچمه دن موم سوز ؛ عین زمانده صراحی یا بارداغک ایجنه صو هجوم ایدر .
 اوراده کی صودیشاری ده کی صودن دها یوکسکه چیقار . صویک بوسور
 تله هجومی کوستریرک : بار داغک آلتنده کی هوا آلمشدر . اوندن برشی
 اکسیلمشدر ؛ صواونگ ایچون دیشاریده کی هواونگ تضییقی تاثیر یله بارداغه
 هجوم ایتمش ، اکسیلمش بولنان هوا سنک برنی طولدور مشدر .
 قور و حاجا ماتلردخی بزه عینی نتیجه یی کوستریر : سیلر سکرک : قور و
 حاجا مات وره جقلاری وقت حاجا مات شیشه سنک دیشینه بر آقاموق قور ،
 بونی طو توشدورر ، و صو کره شیشه بی همان دری اوزرینه قورلر . اوزمان
 شیشه اوزایه بایشیر ، دری بی وانی امیورکی اولور آلتی قبارتیر ، دیمکک :
 یاموق یا نار کن ، شیشه نک ایچنده کی هوا بی آزالیر .

. .

بونی کلنجه لی بر تجربه ایله ده آکلیه سیلر سکرک : بریمورطه بی حاضر لوپ
 یدشیر و ب قابوغنی صویکیز . بر صراحی آلب یجنه کاغذ قویکیز ، بو کاغذ لری طو تو
 شدور دقد نصکره همان حاضر لوپ بریمورطه بی صراحیونک اوزرینه یرلشد یریکیز

کورور

صفتیر

بو

آزالیر

مو

بککیز

عینی

دا

قایلنک

هوا او

هیچ بر

نون ص

بانه سنه

ها

مشلر

خدمت

الحرضا

و

ه

الحوض

م

دره

کورور سکر که یومورطه صرا حینک ایچنه طوغری چکیلور، امیلور کبی
صیقشیر، صرا حینک بوغازینه طوغری اوزانیر، ایلرله . .
بوتون بوخیر به لراثبات ایدر که : هر جسم یانار کن هوا دن برشی آیر، هوایی
آزالیر، عجباً جسملر یانار کن، هوایی آزالنه آزالنه بوسبوخون توکه نه بیلر می ؟
موم اوزرینه صراسی کچیره رک باید یکنر تجر به بی تکرار ایدیکر؛ مومی ایستد
یککر قدر اوزون، ایستد یککر قدر قالین انتخاب ایدیکر؛ کورور سکر که داغ
عینی نتیجه حاصل اولور :

داغاصو، بارداغک ایچنده یالکیز بر حده قدر یوک، لیر، بوحد مومک
قالینلغه و اوزونلغه باقاز، صواو حده یوک، لیر یعنی بارداغک آلتنده کی
هوا او حده قدر آزالدایمی - موم آرتق یانم ده دوام ایدم من، سو نوب کیدر .
هیچ بر زمان بارداغک هوایی بوسبوخون توکه نه من، هیچ بر زمان بارداق بوسبو
نون صوابله طولاماز دیمک که : هوآنک ایکی قسمی وارد بر قسمی اجسامک
یانم سنه خدمت ایدم بیلیر، او بر قسمی ایسه بوکا خدمت ایدم من .

عالملر چوق تجر به لرسایه سنده هوآنک بوایکی قسمی بر برندن آیر
مشلر، بونلرک بر برندن فرقلی بر رغاز اولدیفنی آکلامشلر؛ اجسامی یاقنه
خدمت ایدن هوآنک بشده برندن عبارت اولدیفنی کور مشلر بوغازه « مولد
المخوضه »، او بر غازه « آزوت » اسمی ویر مشلر در .
والحاصل :

هوا ده بر برندن فرقلی ایکی غاز واردر . بونلرک بری آزوت او بری مولد
المخوضه اسمنده در .

مولد المخوضه، اجسامک یانم سنه خادمدر . آزوت ایسه بوکا غیر مساعد
در . هوآنک بشده بری قدر مولد المخوضه بشده دردی قدری ده آزوت در .

بیلر-کک: بوتون انسانلر و حیوانلر دایم نفس آلوب طور ورنه انسانلر
 ونه ده حیوانلر نفس آله دن یا شایه ماز. بر انسان و یا بر حیوان قایلی - هوا
 آماز - بر برده قالیرسه چوق یگمه دن بوغولور، اولور بویله لکه هوا آماز
 بر برده حبس اولنان بر حیوان کک. هوا آلیان بر مومک سونمه سی کیدر.
 بر قوش ایله بر موم برر فانوس ایله اور تولنججه کوریلور که: بر طر فده
 مومک ایشینی تیرمه مکه باشلادینی و یتمکه یوز طو ندینی کی او بر طر فده کی قو
 شک نفسی ده زور لاشبور. و حوا الحفز جان چیکشمکه باشلایور. نهایت رطر
 فده کی موم بوسبوتون سوندیکی کی او بر طر فده کی قوش ده بوسبوتون اولیور.
 موم و فانوسک آلتیده کی هوا بوسبوتون توک نجه یه قدر یا شایه میور - هوا کک
 احتراقه خدمت ایدن قسمی مولد الحوضه دن عبارت اولدینی کی تنفسه خدمت
 ایدن قسمی ده بوندن عبارت بولنیور آذوت احتراقه خدمت ایده مدیکی کی
 تنفسه ده یرامیور.

بو نکلر برار مومک یا نه سی ایله حیوانک نفس آله سی اده سندمه هم
 بر فرق ده وارد: بر برده موم، اوراده کی هوا کک مولد الحوضه سی توک
 نجه یه قدر یا نه بیلر، فقط بر برده کی حیوان اوراده کی هوا کک مولد الحوضه
 سی توک نجه یه قدر یا شاماز. چونکه حیوانک نفسندن چیقان غاز - بوکک
 غاز قاربون اولد یغنی کوروش ایدیکز - بر زهیردر. بوغاز، هوا ده بر آذ بیریکه
 می، دها نقدر مولد الحوضه قالمش اولور سه اولسون، آرتق او هوا ایچنده
 تنفس اتمک او هوا ایچنده یشامق قابل اولماز.
 نفس و حیات ایچون، صاف هوا لازمدر.

طوز

طوزک نه قدر فائده لی بر ماده اولد یغنی ازاجق دوشونمکه بیلر، آکلایه

بیلر سکر: بیلر منگ اکی اهیملی قسمنه طوز قانارز؛ طوز سز بیلگری
طاسز بولورز؛ بر آشیچنگ اکی اهیملی معرفلرندن بیری بیلگره نام قرار
نده. نام لزومی قدر طوز قویمقدن عبارتند. اکسکک بیللذنی ایچنده کی طوز
سایه سنده در.

طوز، بوصورته، بیلگره لذت ویرمه خدمت ایندیگی کی بر چوق
ماده لری محافظه ایتمک ده خدمت ایدر:

آشیچیلر، یازین آلدق لری اتی همان پیشیر من لرسه مطلقاً — فوقاً سون
دیه — طوز لار لر: بالق لری ساحدن بشقه بره، اکثراً، طوز لاغش اوله زق
نقل ایدر لر: قربان بایر امنده بوز و لن پوسته کیلری، فوقاً سون دیه، طوز لار لر.
ایشته بوقدر فائده لی اولان بو جسمگ نره دن جیقا ر لدیفنی بیلیر
میسکر؟

دگره قابقلره کوردیه کور؛ حمالرینه کوردیه کور؛ دودا ق لری کور.
دگره بی سر پندسی، طوقون دیفنی وقت، آغز ی کور قاج دیفنی وقت مطلقاً
دقت ایتمک کور: دگره صوینده طوز طادی واردر، بونک ایچن ده دگره صو
ینه (طوز لی) دینلمکده در. طوز ایشته بوصودن جیقا بیلیر.

بر بار داغه صوطه لدور کور ایچنه بر یارچه طوز قوییه کور، و بونی قارشیدر
بکر؛ زقاریشدیر دجه، صویک ایچنده طوز ک آزدیفنی، نهایت بوسبو
تون غائب اولدیفنی کور و رسکر، بوصوبی دودا ق کور دوقون دتدیر بکر، اونده
طوز طادی اولدیفنی اکلار کوردیمک که: صویه آندیفمز طوز غائب اولماش
بالکزاریمش، صویک ایچنه طاغاش، کوز کور نمز بر حاله کلمشدر.

بویله لکله: بر جسم صابی مایع ایچنده اریسوب کوزه کور نمز بر حاله
کیرمه (حل) بر جسم صلیبک بر مایع ایچنده اریمه سته (انحلال) و بر

جسم صابی اریمش - کوزه کورنمز بر حالده - حاوی اولان . ایملره
 « محلول » اسمی ویریلر . طوزی صو ایچنده اریته رک الده ایستیکیز
 محلولی بر محن ایچنه قریبیکیز ؛ وایصینه رق قاینا نیکیز . آنک تا میری دوام
 ایستیکه صو بخرایدر . آزالیر . نهایت بوسبوتون غائب اولور . فقط طوز صو
 ایله برار بخرایتز اوندن آریلر ، محنک دینده طور طو حالده قالیر دیک ؛
 بر محلول قاینا تیلر ، بالکراونی تشکیل اپدن مایع بخرایدر ایچنده کی
 جسم صلب ایسه قابک دینده قالیر .

بر محلول ، مایع قسمک بویه جه بر طور طو حالده میدانه چیه مایه
 (ترسب) اسمی ویریلر .

شمعی ظن ایده رم که ، طوزک فصل استحصا لیدلایکنی اگلا
 منشکزد : دگر صو بی طوز محلیدر . بو محلول بخراستدیریلنجه ، بونک بالکرا
 صو بی کیدر طوزی ایسه ترسب ایده رک ، میدانه چیه ار . طوز ایشته بویه
 لکه دگر صو بی بخراستدیره رک الده ایدیلر .

دگر صو بند بولغان طوزک . مقداری یوزده بر راده سنده در . اونک
 ایچون برقه طوز ، یوزقب ، دگر صو بندن چیه ار بلر دیکدر .

شمعی ذهنکیز . برشی کله جک ؛ برقه طوز الده ایتمک ایچون یوزقب ،
 دگر صو بی قایناقم ، هم ده بوسبوتون بخرایدوب غائب اولونجه به قدر قاینا
 نمق بونک چوق محروقات یاقق لازم کلدیکنه کوره طوز یک بهالی اولمق
 اقتضایدر .

حالبه که طوز ، بهالی برشی دکدر ، بوناصل اولیور .
 بو ، لاحظه اساساً یک طو غریدر . شو قدر واره ، صو بی بخراستدیرمک
 ایچون مطلقاً قایناقم مطلقاً آتند . آتش یاقق لازم دکدر . بیلر - کیز که بر

طابقه بول
 بخرایدوب
 نوره طابقه
 صو طو
 دگر صو
 بولر بلر
 بولری بایر
 قایناق کونه
 بوب قالیر
 بایر ووب
 دگر
 (طوزله)
 فقط
 ده وار در
 زردن طو
 بوسورنه
 صو
 برشک
 جملری
 بولندقلر
 دکدر ،
 بو

طابقده بولان سو آچيقده باخصوص كونش آلتنده قالير سه برمدت سوكره
 نجر ايدوب كيدره. اكر عادي سو يرينه طوزلي سو - طوز محلولي - بولو
 نوره طاباغك ديبنده يالكر طوز - صوبي قالير، طابق نه قدر يا بوان اولور
 سه، صوطيقه سي نه قدر انجه اولور سه صويك نجر اوقدر سريع اولور.
 دكر صوبي ده، طوز استحصال ايتك ايجون، ايسته بو صورتله نجر
 ايندير يله: دكر كنارنده بر طاقم حوضلر قازيلير بونلر ايله دكراره سنده سو
 بوللري ياييلير؛ بو بوللر آچيلوب حوضلر صوايله طولدير لدقدنصكره تكرار
 قباير كونشك تاثيريله صونجر ايدنجه طوز ديبده تر سب ايدر. بو طوز طوبلا
 نوب قالير لدقدنصكره بوللر تكرار آچيلوب حوضلره دكر صوبي صاليو ير
 يله: وهب بو صورتله عملياته دوام ايديلير. بويه لكه:
 دكر كنارنده طوز حصوله كيتيرك ايجون بايلان حوض و بوللره
 (طوزله - نملحه) اسمي ويريلير.

فقط طوزلري يالكر دكر صورلرندن استحصال ايتيورلر، طوز منبعلري
 ده وار در بعض برلر ده، طوباق آلتلر نده قاي او طاش كي، طوز واردر؛ او
 رالردن طوز، طاش و معدن چيقار يليو ريش كي بارچه بارچه چيقار يله،
 بو صورتله طوباق آلتلندن چيقار يلان طوز (قيا طوزي) اسمي ويريلير.
 صلبلر، مايملر و غازلراره سنده كي فرق كورولديكي وجهله خصوصي
 برشكل و حجمي حائر اولوب اولما مقدين عبارتدر: صلبلر شكلري ده
 حجملري ده خصوصيدير؛ مايملر شكلري خصوصي ايسه ده شكلري
 بولندقلري قابه تابعدر غازلر ايسه نه شكلري ونه ده حجملري خصوصي
 دكلدر، شكللري ده حجملري ده بولندقلري قابه تابعدر.
 بو فرق ايله برابر صلبلر ايله مايملر و غازلر ايسه بر بكنزه رلك ده

وارد در: بونلرک هبسی ویر طوتار، بر حجم اشغال ایدر کوزله، دری ایله،
 برون ایله، قولاق ایله، دیل ایله حسن اولنه سیلیر اونک اینجون بونلرک
 هبسنه بدن براسم ویریلیر، جسم دینلیر دیمک که:
 جسم، بر حجم اشغال ایدن و حواسمز اوزرینه تاثیر ایده بیلن شیلردر،
 صلیق مایملک، غازلق اجسامک بر حالیدر.

هوا و غاز

عجبایر زنده کی اشیا نلک هبسی یا صلب یا خود مایع حالنده می در؟ بوقه
 ده باشقا حالده اشیا نلکی وار می در؟ بودر سخانه ده اطر افکر ده بولنان شیلری
 کوزدن بیکریکتر:

دیوار، جام، نخچه، چر جیه، تباشیر، سلیکی، قلم، کاغذ، کتاب،
 چاقط، صبره، فس، البسه، روکه، مرکب، صو، وار، بونلرک صوگ ایکیسی
 مایع، او بر لریسک هبسی صلب حالنده، دسخانه ده بونلرک بشقه برشی یوقی؟
 بوسوله جوا: (خار!) دیر، کر الدنمش اولور سکر، چونکه او طه ده،
 بوتون بونلرک بشقه بر ده (هوا) وارد در، بلکه اینجکزدن: (هوا) برشی میدر؟
 دیه جککزدن کلور، فقط عجله اینجکزدن، طاشه و صویه ناصل دقت ایندیگزدن هوا
 یه ده او یله جه دقت ایندیگزدن: الگری هه اده اوز ایندیگزدن، وقت برشیه طوقوند
 یفکزی حسن اینجکزدن: فقط بر الیکزدن، بر یلیازده، یا عاری بر مو قوا آلبرده صا
 لار سه کزدن بولیا زده، مو قوا نلک بر شیه جار پد یعنی طویار سکر، فضله اوله رق بو
 یلیازده و یا مو قوا این او بر الیکزدن طوغری سالار سه کزدن یکرده بر (شی)، بر روز
 کار طوقوند یعنی ده حسن ایدر سکر، دیمک که هوا نلکی برشیدر: برشیدر که کوز
 له کور یله مدیککی حالده بیله الیمزله دریمزله حسن اولنه بیلیمور.

برشیدر
 هبک اینج
 روز سکر دینا
 اولور، بو
 آغزندن
 ورسکر، بو

بلکه
 هم دو کولند
 آفر، حقه
 آفر، ص
 اینجده کی
 چاقوی آ
 طبشاری
 ساق
 برینه بر
 زله بر
 غازلر
 یک کم
 ایده بر

﴿ ٤٩ ﴾

بر شیشه آلکز، آغزینی اشغی چوپره رک صو ایچنه طالدیر یکن؛ شیشه یی
صویک ایچنده نه قدر درینه صوقار سه کز سه قو کز . صوایله طولامادیغنی کو
رور سکر دیمک که : شیشه نک ایچنده برشی وار؛ که صویک کیرمه سنه مانع او
اولور . بوشیشه صو ایچنده اولدیغنی حالده — یاواش یاواش آکیز، او وقت
آغزندن (لاق، لاق) بر طاقم قاپار جقار چققدیغنی ایچنده صوطولدیغنی کور
ور سکر . بویله صو ایچنده لاق لاق یا به پایه جیقان شیلر (هوا) در .

..

بلکه دقت اتمشکر در : بر شیشه نک آغزینه بر خونی قونوب ایچنه بر ما
یع دو کولدیکی وقت شیشه طولمدن اول خونی طولار؛ واونده کی مانع یواش
آقار، حتی بعضاً — اگر خونی شیشه نک آغزینی ایجه قاپامش ایسه — هیچ
آقاز، صویک یواش آقه سنه ویا هیچ اقامه سنه سبب اولان شی، شیشه نک
ایچنده کی هادر . اگر خونی بر آق بوقاری به قالدیر یلر سه اوزمان ایچنده کی صو
جابوق آقار . چونکه بو حالده هوا شیشه آغزندن — خونینک اطرافندن
طیشاری به جیقار، صویک آقه سنه مانع قالماز .

ساقالرک فوجولرینه دقت ایدیکز : اونلرک اوزر لر نده ایکی دلیک وار
برینه بر خونی یرلشدیروب صوطولدور رکن او برینی آجیق راقبرلر؛ بو صو
رتله برندن صو کیر رکن او برندن هوا چیقماستی تامین ایدر لر . اگر بویله یا
عازلر سه، فوجینک ایچنده کی هوا — دیشار به چیقمه به جفی ایچون — صو
یک کیرمه سنه مانع بر قلماز . هوا دیمک که : دخی رشیدر؛ الجزه دریمزه تأثیر
ایده بیلیر، بعضاً — صو ایچندن چیقار کن — کوز منزله ده کوروله بیلیر .

بوش دیدیکمز قابله — طوضریسی آرانبرسه بوش دکل ، هوا ایله طولودر
یوقابله باشقه شیلرله طولارکن اینجیلر نده کی هواندن بوشلمش اولور لر ؛ بالعکس
باشقه شیلردن بوشالیر کنده هوا ایله طولمش بولونور لر . هوانخی برر طوتاز ،
بر حجم اشغال ایدر ؛ فقط بوجیم بوش یوادیخی بره ، بوش بولدیخی قابله کورده کثیر .
صوبوغوسی و دو مانده هوا کیدر ، بو حالدده اولان اشیا به غازاسمی
ویریلر . دیمک که : غازلر : شکل و حجملری بولندقلر بره وقابه کورده کیشن
نه قدر بوش بر بولورسه اونی طولدیر ان شیلردر .

ت

﴿ ۵۱ ﴾

غلط	صحیح	سطر	صفحه
هر	هر	۲	۲
بو	بو	۲	۴
نیز	نیز	۱۴	۴
تیا	یتا	۸	۴
بازین	بازیخی	۱۳	۵
پوق	پوق	۴	۲
قوشلرن	قوشلرکی	۶	۷
اکیلر	اکینلر	۱۲	۸
دیدیکه	دیدیکی	۱۷	۸
بوینته	بوینته	۱۱	۹
کیردم	کیردم	۱۴	۹
بالانجیلغه	بالانجیلغه	۱۸	۱۰
ایمچک	ایمچک	۶	۱۱
یر	یر	۲۰	۱۲
کیدر	کیدر	۱	۱۳
اولدیغنه	اولدیغنه	۸	۱۴

۵۲

جدول غلط و صحیح

غلط	صحیح	سطر	صفحہ
سینکاردن	سینکاردن	۱۳	۱۴
اونیک	اونیک	۷	۱۶
مرینک	مرینک	۶	۱۷
دیناہ	دیناہ	۱۹	۱۷
الک	آ نک	۱۶	۱۸
جیلمز	جیلز	۳	۱۸
دوقنو	دوقنو	۸	۱۸
نمیدور	نمیدور	۱۲	۱۸
برنجی	برنجی	۱۶	۱۸
ار	او	۹	۲۰
صبغہ جق	صبغہ جق	۹	۲۰
دینا نک	دینا نک	۳	۲۲
یاندی	یاندی	۱۳	۲۳
متشکلدر	متشکلدر	۵	۲۵
مشا	مشا	۷	۲۵
مکنہ	ماکنہ	۸	۲۶
اوتلرن	اوتلرن	۱	۲۷
قاریقہ	قاریقہ	۶	۲۷
جیلک	مطبوعہ جیلک	۱۶	۲۷

۵۳

جدول غلط و صحیح

غلط	صحیح	سطر	صفحہ
کاغذ لری نیٹک	کاغذ لری نیٹک	۱۳	۲۷
برما کنہ	برما کنہ	۱	۲۹
یانہ	یانہ	۱۶	۳۰
قاسمہ	قاسمہ	۲۱	۳۰
واپور لری	واپور لری	۱۳	۳۱
واسطہ	واسطہ سی	۱۳	۳۱
بوار لاق	بوار لاق	۴	۳۲
برسہ	برسہ	۱۳	۳۲
دو کر	دو کر	۲	۳۳
بو بونجہ	بو بونجہ	۸	۳۳
نہر	نہر	۱۳	۳۳
بونون	بونون	۱۹	۳۵
موا	موا	۶	۳۶
جوق	جوق	۱	۳۸
برر	برر	۴	۳۸
بوزندہ	بوزندہ	۴	۴۱
لیلو	لیلو	۱۴	۴۱
کوز	کوزہ	۲۰	۴۵
کاغذ	کاغذ	۹	۴۸

فهرست مضامین

صفحه	صفحه
فکری ده وجود کبی اسلامیلید	۳ وطن
دائما کولر بوزلی اولملی	۳ مکتب
هندستان سر چه سی	۴ دعا
آی و کونش	۴ کتاب
ب. یار چه طویر اغنگ نازیخی	۴ بر مکتبیلینک کونی
کیجه و کوندوز	۵ عقلی چو جق
آی	۵ وطن پرور چو جق
صو	۶ ذکی چو جق
حکایه	۸ دینه
روز کار لرک تائیری	۸ خرسزلق
کاغد	۱۰ یلانجیلق
کتاب، مطبعه، مطبعه، جیلک	۱۱ نانکورلق
واسطه نقلیه	۱۱ قارجه ایله کوکر جین
اغدیبه لك خدمتلی	۱۲ اوقوبوب یازمه ته ایشه یارار
محروقات	۱۳ براصر اینک فراستی
یاغمور وقار	۱۴ ناهوس رقناعت
اشتغال واحتراق	۱۵ جسارت
طوز	۱۶ قوشلرک فائده سی
هواوغاز	۱۶ اختیار لره رعایت
	۱۶ انا و بابا

اعلان آثار مبارکه

عدد	اسم کتاب	طبعة عنایت	قیمت روپیه کابل
(۱)	جغرافیای منظوم افغانستان (نسخه اش باقی نمانده)		
(۲)	سیاحت بردورادور کره زمین بهشتاد روز		۲
(۳)	از هر دهن سخنی و از هر چمن سمنی		(۲)
(۴)	سیاحت در جو هوا		(۲)
(۵)	روضه حکم		(۲)
(۶)	پست هزار فرسخ سیاحت در زیر بحر مصور		(۴)
(۷)	جزیره پنهان مصور		(۶)
(۸)	پراکنده مجموعه اشعار محمود طرزی مصور		(۲)
(۹)	سیاحت سه قطعه روی زمین مصور		(۷)
(۱۰)	اطاعت اولی الامر [رایگان توزیع و تقسیم شده]		
(۱۱)	جلد اول محاربه روس و ژاپان	مجلد (۲)	
(۱۲)	جلد دوم محاربه روس و ژاپان	مجلد ۲ روپیه ۴ شاهی	
(۱۳)	جلد سوم محاربه روس و ژاپان	مجلد (۳) روپیه ۶ شاهی	
	همه این کتابهای فوق در کابل در نفس (طبعة عنایت) از نزد (عبدالرؤف خان) سر مرتب، و در بازار کتاب فروشی متصل مدرسه شاهی از دکان های حاجی (ملا غلام محمد) و (باز محمد) تاجران کتب بقیمتهای معین آن که در پشت هر کتاب رقم شده است خریداری میشود. از خارج کسبکه از زوی خریداری آنها را بکنند یا مدیر و سر محرر جریده سراج الاخبار افغانیه مخبره کنند.		

عاشق دود و این و طبع بار سر - بعلت گرد و کی برنج گرد و طبع گل ار
م و فریادی حرف آید که کل می و فر - عاشق کج زبانی چه کند نه زار سر

